

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem čeku. uradu št. 13.633.

Pred sodišče!

Pred dnevi je objavil »Kmetijski list« za nekatere funkcionarje SLS naravnost uničujoča odkritja o njihovem delovanju pri Kmetijski družbi. Vsa ta odkritja so vrhu tega tako konkretna, da se otroče lahko dožene, če so resnična ali ne. In pri tem so tako težka, da poziva »Kmetijski list« celo državnega pravdnika k intervenciji.

Kljub temu pa molče napadeni in kljub temu molči SLS in njeno časopisje. Ali ne čuti SLS, da z molkom resničnosti odkritja priznava, ali pa misli SLS, da je slovenska javnost morda tako zelo padla, da bo tudi le z molkom reagirala tudi na najtežje očitke?

Prof. Jarc se očita v »Kmetijskem listu«, da iznaša v javnost sklepe tajnih sej, da je dolžan Kmetijski družbi, da je gazil sklepe glavnega odbora, da je hotel od uradne osebe izsiliti za njegovo stranko ugodno dejanje, poslancu Vrečko se očita, da si je pustil plačevati železniško vožnjo, pa čeprav jo ima brezplačno in še druge stvari so se očitale — in SLS molči! In z njo vsi napadeni!

Zakaj molče? Zakaj ne toži prof. Jarc, zakaj ne toži posl. Vrečko, zakaj jih SLS ne prisili, da tožijo?

Vsi vemo vendar le predobro, da zna sicer SLS naravnost mojsrsko braniti javno moralo, kadar s tem udari političnega nasprotnika. Vsaj še nisimo pozabili, s kakšno vnetostjo je razkrivala SLS in njeno časopisje takozvano Pircevo afero! Vsaj se še vsi spominjamo onega usodnega pisma, ki ga je pisal v imenu SLS dr. Natlačen pok. Pirca in ki je pognalo pošteni jarka Pirca v smrt!

In pok. Pirca se še dolgo ni očitalo tako hudih reči, kakor se jih očita sedaj funkcionarjem SLS!

Zakaj torej napadeni ne tožijo, zakaj ne prisili SLS napadene, da tožijo? Zakaj?

Na ta kakaj zahteva slovenska javnost odgovor in vsi grehi funkcionarjev SLS padejo na njo, če ona ne izpregovori! Slovenska javnost še ni brez morale in SLS bo to spoznala, če bo molčala!

Isto bo pa tudi spoznala demokratska stranka, če ne bo odgovorila javnosti na vprašanje: Zakaj ne toži posl. Reiser?

Javno je bilo očitano posl. Reiserju besedolomstvo in besedolomstvo še vedno velja za žalitev. Toda prof. Reiser ne toži in načelstvo demokratske stranke ni prisililo prof. Reiserja k tožbi!

Ali bo današnji zbor zaupnikov demokratske stranke sledil svojemu načelstvu po napačni poti? Ali pa bo zbor zaupnikov toliko pogumen in toliko pošten, da bo besedolomstvo obsodil? Današnji zbor zaupnikov demokratske stranke odloča o usodi demokratske stranke, pa tudi o usodi naprednega bloka. Ker zbor zaupnikov je tisti, ki odloči, če velja očitek besedolomstva le nekaterim ali pa vsej stranki.

Če le nekaterim, potem je pot k naprednemu bloku odprta, če pa stranki, potem je napredni blok ubit, naprednjakom pa je izvit iz rok orožje, ki jim ga daje molk SLS na razkritja o njenih funkcionarjih v kmetijski družbi!

Važna odločitev je v rokah današnjega zbora demokratskih zaupnikov. V interesu napredne misli bi želeli, da bi bila rešitev zaupnikov pravilna, to je, da bi izročila spor o ljubljanskem mandatu sodišču, kamor edino spada. Ne gre vendar, da bo Ljubljana sploh brez zastopnika, zato ker g. prof. Reiser ne sme v skupščino! Naj to danes prevladajo zaupniki, ker jutri bo prepozno!

Pred sodišče je klic poštna javnost. Stranka, ki temu klicu ne sledi, se je obsodila sama, ker je priznala, da se sodišča boji.

Za take stranke pa ni mesta in ga ne sme biti v slovenski javnosti, zakaj slovenska poštenost še velja in bo še veljala!

SEIPLOVO POTOVANJE V ROMUNIJU.
Dunaj, 2. febr. (K) Zvezni kancelar dr. Seipel in zunanji minister dr. Grünberger sta nočnj odpotovala s spremstvom v Bukarešto.

Naš proračun — aktiven.

NAŠ PRORACUN — AKTIVEN.

Beograd, 2. febr. (ML) V razgovoru z nekaterimi člani vlade je Vaš dopisnik izvedel, da se je ministru za finance posrečilo prepričati vlado, da njegov proračun ne bo samo uravnotežen, temveč, da bo pokazal celo prebitok. Minister dr. Stojadinović je pri sestavljanju proračuna izdatke vedno povečeval, dohodek pa zniževal. Prebitok bo vlada uporabila za obnovo zemlje, za zboljšanje prometa in za oborožitev. Vlada razume vso resno situacijo, ki ji preti zaradi velikega pokreta uradnikov, zlasti sodnikov, ki bodo, kakor izgleda, morali napraviti zadnji korak, t. j. pričeti stavkati. Vlada bi rada rešila vprašanje sodnikov in zadovoljila uradnike. Zanimivo je, da se je v vladi že takrat, ko se je govorilo o Radiću, govorilo tudi o eventualni koaliciji z demokrati. Vlada priznava, da s 120 poslanci ne more vladati državi, ki ima 12 milijonov prebivalcev. Treba je iskati podpore; podporo pa naj dajo demokrati, ki so državotvorni element in ki bodo v svojih zahtevah mnogo zmernejši, kakor bi bili Radičevci. Najraje bi vlada videla, da se Pribičević s svojimi pristaši odcepi od Davidovića in da stopi z radikali v koalicijo.

Obtožba proti dr. Markoviću.

Beograd, 2. februarja. (ML) Sklep demokratov na današnji seji demokratskega poslanskega kluba, da podpišejo obtožnico proti dr. Lazi Markoviću, je izzval v Beogradu veliko senzacijo. Demokrati so ta sklep napravili še-le potem, ko so zaslišali poseben pravni odbor svojega kluba, v katerem so bili poslanci Kosta Timotijević, dr. Kosta Kumanudi in Dragutin Pečić. Pravni odbor je ugotovil, da ima obtožba zmisel in zakonsko podlago. Črtane so bile samo nekatere malenkostne stvari in pridržani le glavni pregreški, ki hkrati tvorijo tudi politične pregreške, ne samo Markovičeve, ampak pregreške vse radikalne vlade.

Beograd, 2. februarja. (ML) Dr. Laza Marković, bivši minister za pravosodje, je glade na delovanje opozicije proti njemu dal nekaterim beograjskim novinarjem nastopno izjavo: »Najnovejši napad zemljoradniških poslancev proti meni so narekovali čisto politični razlogi in motivi. Oni hočejo očrniti ves režim, hkrati pa se hočejo nad menoj maščevati za poraz v Hercegovini, kjer so zemljoradniki pri zadnjih volitvah propadli. Zaradi svojih prijateljev in zaradi javnosti pa povem to-le: Kot minister za pravosodje nisem zakrivil nobene nezakonitosti, ali da se še jasneje izrazim, nisem izdal nobenega nezakonitega odloka. Vsaka moja rešitev je bila storjena po zakonskih predpisih. Tudi nisem zagrešil nobene nepravilnosti, ki bi bila v nasprotju s katerikoli zakonom. Vse kar navaja zemljoradniški klub v svoji obtožnici, ki jo je razbopal na cirkuski način, so sama sumničenja, ki sem jih že pred dvema mesecema ovrgel in ugotovil, da so neresnična. Če bi bilo zemljoradniškim poslancem do resnice, bi se preje poučili in se ne bi tako divjale zaleteli v mojo čast in to na predlog nekega demokrata, ki brani gotovo osebo, katero sem pri sodišču obtožil zaradi krivega pričevanja o pregrešku nekega politika iz današnje dobe. Obtožbe se ne bojim, ker nisem napravil nobene krivice in bom zato lahko in vedrega čela stopil pred narodno skupščino, kjer bom dokazal svojo nedolžnost jasno in odkrito ter z dokumenti v roki. Sramota bo pa padla na one, ki so vsi stvar započeli.«

Vaš sodnik se je nato o tej obtožbi razgovorjal s poslanci opozicije, ki so pa izjavili, da so Markovičeve izjave navadna drznost. Vso stvar ima sedaj rešiti parlament.

Opozicijski blok „se dela“.

Beograd, 2. febr. (Z) Demokrati klub je na svoji seji sklenil, naj Davidović prouči vsa sporna vprašanja med opozicijskimi strankami glede nadaljnjega dela. Dr. Korošec naj bi se jasno izjavil, v koliko je za opozicijski blok. Nato naj bi se začelo z nadaljnjim delom za osnovevanje bloka ali pa naj bi se dosedanje delo ustavilo. Po tem sklepu demokratskega kluba je opozicija konstatirala, da je nastal moment, da se v tem vprašanju akcija nadaljuje. Zemljoradniški voja Lazić je glede na to konferiral z muslimani, klerikalci in demokrati. V teku jutrišnjega ali pojutrišnjega dne bo opozicija obtožbo proti dr. Markoviću izročila predsedstvu narodne skupščine v nadaljnje poslovanje.

Beograd, 2. febr. (ML) Vaš sodnik je imel danes priliko govoriti z vsemi uglednejšimi zastopniki opozicijskega bloka v parlamentu. Vsi čutili, da blok opozicije proti vladi ne more imeti več tako trdne zveze za skupno akcijo proti vladi, kakor je to bilo preje. Pokvarilo je to trdno vez Koroščevo izdajstvo. Če pa bo vlada še naprej vztrajala na svojem dosedanjem stališču, ni izključeno, da se bo blok na novo grupiral.

PESNIK ŠANTIĆ UMRL.

Beograd, 2. febr. (ML) Davi je iz Mostara dospela v Beograd vest, da je danes ob 6. jutraj umrl v Mostaru veliki narodni pesnik Aleksa Šantić, ki je bil dalje časa težko bolan. Vlada bo jutri na seji sklenila, da se pesnikovo truplo pokopje na državne stroške z velikimi slovesnostmi. Tudi parlament bo zastopan v žalnem sprevedu.

ODPRAVA KOLONATA V DALMACIJI.

Beograd, 2. febr. (Z) Skupščinski odbor za ureditev agrarnih odnosov v Dalmaciji je včeraj soglasno sprejel zakonsko osnovo o ukinitvi kmetijskih odnosov, ker je vlada izjavila, da bo v podrobni debati uvaževala čelo opozicije.

Woodrow Wilson — mrtev.

Washington, 1. februarja. (Reuter) Po danes dopoldne izdanem zdravniškem poročilu o bolezni bivšega predsednika Wilsona je bolnik imel zelo nemirno noč. Njegove moči pešajo. Stanje se je ponoči nenadoma poslabšalo. Lord Grayson smatra, da je stanje bolnikovo zelo resno in je ostal pri njem vso noč.

Washington, 1. februarja. (Reuter) Opoldne se javlja, da je zdravstveno stanje Wilsona vedno slabše. Bolnik je zavzvil le malo hrane.

Pariz, 2. februarja. (Havas) Po poročilu »Chicago Tribune« iz Washingtona, je bivši predsednik Wilson snoči ob 7.30 (ameriškega časa) — okoli 1.30 ponoči srednjeevropskega časa) izgubil zavest. Njegovo neizogibno smrt pričakujejo za jutranje ure.

London, 1. februarja, ob 6.20 zvečer. Reuterjev urad poroča iz Washingtona: Wilsonove moči pojemajo od ure do ure. Bolnik ne more več govoriti.

Dunaj, 2. febr. (D) Po vesteh tukajšnjih listov je Woodrow Wilson ponoči umrl.

Berlin, 2. febr. (Z) Po brezžični brzojavki iz Washingtona, je sinoči umrl bivši predsednik Zedinjenih držav, Woodrow Wilson.

Pri volitvah leta 1912 je bil za naslednika Tafta, izvoljen kot predsednik ameriške Unije demokrat Wilson, ki ga je ameriški parlament drugič poklical na to mesto.

Fašistovske priprave za volitve.

Fašisti bodo »čuvali volice«.

Rim, 2. februarja. (K) Ministrskemu predsedniku Mussoliniju so se včeraj poklonili v Teatru Augusteu častniki narodne milice, kakih 4000 po številu. Pri tej priliki je Mussolini izjavil, da vlada razmišlja o vstopu milice v vojsko ob popolnem varovanju njenih fašistovskih pravic. Pri volitvah naj štiti milijni častniki volilne celice in morda tudi one, ki gredo vanje, da glasujejo proti vladi. »Ne ogrevajte se preveč pri tem malenkostnem volilnem igračkanju,« je dejal Mussolini, »ampak smatrajte ga za stvar potrebe. Nič ni bolj smejnega, kakor predstavljati si Mussolinija, ki se peča s sestavljanjem volilnih list. Jaz se bavim z bolj zanimivimi stvarmi. Nameravamo realizirati veliko Italijo!«

Nato so odšli milijni častniki k spomeniku neznanega vojaka, kjer so se mu poklonili, nakar jih je sprejel kralj Viktor Emanuel.

Enotno politično društvo za Istro.

Trst, 2. jan. (T) Pol. društvo »Edinost« za Istro je imelo včeraj svoj občni zbor v Trstu, ki je bil izredno dobro obiskan. Ta občni zbor je za nas velepomemben, ker sta se pri tej priliki združili obe pol. društvi v eno samo. Istrski pokrajinski bo avtonomen; odbor j sesavljen tako-le: preds. dr. Vratović, podpredsednik Don Kiseč, župnik, odborniki: Cerljenica, Stazi, Dr. Mikuletič, Stenta, Petek, Krivičič, župnik; Vlastić in Medoš. Pregled. računov: prof. Matejčič, dr. Ramiro Stanger, Vinko Sepič. Izbran je bil tudi širji odbor. V odboru so tako zbrani vsi sloji, kmetje in tudi dva duhovnika.

Vtis sporazuma z Italijo v inozemstvu.

Beograd, 2. febr. (Z) Danes dopoldne je ministrski predsednik Pašić sprejel v svojem uradu vse tuje diplomate, ki so akreditirani na našem dvoru in jih obvestil o svojem rimskem potovanju ter o političnem položaju, ki je nastal s sporazumom, sklenjenim z Italijo. Tuji diplomati so bili prav zadovoljni z razvojem dogodkov.

SPORAZUM Z ITALIJO BO PREDLOŽEN SKUPŠČINI PRIHODNIJ TEDEN.

Beograd, 2. febr. (ML) Danes je v ministrstvu za zunanje zadeve dr. Ninčić dolgo časa razpravljal s člani vlade o tem, na kak način naj se predloži skupščini naš sporazum z Italijo. Minister Marko Trifković se je v tej stvari zvečer posrečeval s posvetovalci z g. Pašićem. Dr. Ninčić bo parlament obvestil o vseh sporazumih z Italijo v ponedeljek, oziroma v teku prihodnjega tedna. Doznava se, da bo imel obširen ekspozit, ki se bo nanašal na vse sporazume z Italijo in na njih utemeljitev.

sto štiri leta kasneje. Pri volitvah dne 2. novembra 1920 pa je zavzel njegovo mesto pokojni Harding.

Ko je bil izvoljen dne 2. novembra 1920 za novega predsednika Zedinjenih držav severoameriških Harding, se je umaknil dotedanji predsednik Woodrow Wilson s razložitvijo političnega položaja in je postal zopet vseučiliški profesor. Vse človeštvo je pobožno poslušalo njegove besede in odobravalo njegova načela, po katerih je hotel urediti svet po vojni, ki so bila tako lepa in toliko obetajoča, da so si zamogla osvoboditi srca in razum narodov in jih potegniti s seboj. Z geslom »Proč z militarizmom« in »Živela samoodločba narodov« se je postavila Amerika na stran zapadnih veseleč, s čemer se je končala krvava svetovna vojna v njeno korist. Ko pa so se potem začela mirovna pogajanja v Pařizu, ni bilo menda na svetu bolj prijetno donečega imena, kot je bilo njegovo.

Od vseh številnih prijateljev, ki smo jih takrat imeli, je bil Wilson oni, ki je užival naše največje zaupanje. Wilson je ustvaril za razmetitev med nami in Italijo podlago s takozvano Wilsonovo črto, ki je šla od Izliva Raše v Istri čez Učko goro in Nanos in ki bi prepuščala Reko in St. Peter na Krasu nam, zlasti pa železnico, ki veže ta dva kraja in bi imeli z njo preko naše Postojne najbližji dostop do morja. Toda vsi Wilsonovi naporji za uresničenje samoodločbe narodov, so se izjalovili. On je ustvaril Društvo narodov, ki je pa čisto kaj drugega, kot si ga je on zamislil.

Woodrow Wilson je bil velik duh, toda bil je teoretik, ki ni znal računati z duhom časa. V tem tili ves vzrok njegovega neuspeha. Da, ko bi se njegove ločje uresničile, ko bi jih brez pridržka priznale vse države na svetu, potem bi dandanes zemljevd Evrope in tudi kakega drugega kontinenta drugače izgledali.

VTIS ANGLEŠKEGA PRIZNANJA RUSIJE V BEOGRADU.

Beograd, 2. febr. (ML) Vesti da je Velika Britanija priznala sovjetsko Rusijo, so izzvale danes v Beogradu veliko senzacijo. V političnih krogih smatrajo, da je to prvi čin nove vlade Macdonalda, s katerim se kaže druga smer angleške zunanje politike. Nekateri krogi ugotavljajo, da bi ta fakt moral biti eden od nadaljnjih razlogov za to, da tudi naša vlada prizna sovjetsko Rusijo.

LIKVIDACIJA UČITELJEV.

Beograd, 2. febr. (Z) V zakonodajnem odboru delajo na zakonskem predlogu ministrstva za prosveto o likvidaciji učiteljev, ki nimajo dovolj strokovne izobrazbe in ki so bili že reducirani. Pričakuje se, da bo likvidacija končana do konca meseca septembra.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:
Drama: ob 3. pop.: »Ugrabljeni Sabinek«. Ljudska predstava. — Ob 8. zvečer: »Beneški trgovci«. Izven.
Opera: »Gorenjski slavček«. Izv.
Sentjakovski gled. oder: »Vražji Rudič.
Kino Matica: »Žena z milijoni« — I. del: Strel v pariški operi — v gl. vlogi Ellen Richter.
Kino Ideal: »Pekleni stroj« — Harry Hill.
Kino Ljubli. dvor: »Arena življenja« — velika drama v 8 dejanjih iz življenja bikoborcev v Španiji.
V Mariboru:
Narodno gledišče: ob 3. pop.: »Umetniška krita«. Izv. — Ob 8. zvečer: »Pri treh mladenkah«.

V Celju:
Hotel Union: Koncert dr. Rigo.
V PONDOLJEK, DNE 4. FEBRUARJA V LJUBLJANI:
Drama: »Mogočni prstane«. Red B.
Opera: Zaprto.
Kino Matica: »Žena z milijoni« — II. del: Knez brez zemlje — v gl. vlogi Ellen Richter.
Kino Ideal: »Kraljica oblakova«.

V Mariboru:
Narodno gledišče: Zaprto.
Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči točen: lekarna Piccolo na Dmakijski cesti in Bakarčič na Karlovi cesti.

Baltiški Balkan.

Včeraj se je otvorila v Varšavi konferenca baltiških držav. Navidežno morda le zanimivo, toda za nas malopomembno dejstvo! Ampak le navidežno. Saj danes v evropski politiki ni dogodka, čegar neposredne posledice ne bi v ponavadi nevidljivi obliki sodeloval v mednarodni poziciji tudi naše države.

Na Balkanu ni več Balkana; ta se je premaknil na Balt. Na ozemlju med Adrijo in Egejem je pripadlo v glavnem vsakemu svoje, na tem prostoru je zavzela naša država tako dominantno stališče, da se brez njene volje že noben mejnik ne dá premakniti. Eksistenčni pogoj so sedaj tu zagotovljeni vsakemu narodu; prvi, najkopičljivejši študij v življenju vsakega naroda, je za nami, prešli smo v štadij notranje konsolidiranja, kateremu mora slediti doba gospodarske osamosvojitve. Balkanski poluotok v dogledni dobi ne bo več zaznamoval resnejših perturbacij.

Nasprotno pa se je pojavil ob baltičnem morju niz miniaturnih držav, iz katerih Litavska, Letonska in Estonska ne dosegajo niti dveh tretjin zemeljskega površja in prebivalstva v Jugoslaviji, medtem ko se finska obširnost v resnici reducira na nekaj obrežja. Te države ne razpolagajo ne s politično tradicijo, ne s pogojem ekonomske samostojnosti, ne z zadostno diferencialno socialno strukturo. Ne da bi hoteli količjak oporekati sveti želji po svobodi, ki je vrojena še tako malemu narodu, moramo to vendar konstatirati, ker zgodovinska in etnografska usoda je nepravilna.

Že sam postanek teh novih republik je otroval njihovo medsebojno razmerje s številnimi načelnimi nasprotji. Sleherna teh republik se vidi okrnjeno v korist druge, vsaka je na gospodarskem področju konkurentka vsem drugim. Poljska ne more Litvi odpustiti memel-

skega puča. Litva ne bo hotela preboleti izgube Vilne, Finska je sicer naklonjena Litvi, ne more pa prenašati letonske pomorske konkurence, Estonska težko nosi letonsko sosesčino, a ljubimka s Poljsko i. t. d. Tako je nastal tu kompliciran sistem nezanesljivih simpatij ter antipatij, ki ne more biti nosna podlaga za mirno sožitje. Sicer pa se zavedajo vse te države, da je ruska nevarnost le začasno zaspala, in da jih pričakuje če ne že politična, tedaj pa sigurna ekonomska odvisnost.

Ker jim ostane torej obstojno vprašanje za nedogledno bodočnost odprto, ter potreba polit. in gosp. vzajemnosti ne nudi druge alternative, se je morala vzbuditi želja po baltičski mali antanti, ki naj bi se pridružila angleški interesni sferi. Seveda tej misli nedostaja še jasni kontur, kajti mednarodnopravna podlaga je na dosti šibkejših podlagah, nego ona češko-rumunske-jugoslovanske zveze (Rusija ni s zapadom podpisala nobene mirovne pogodbe), vrhovega pa strah male baltičske demokracije bojazan pred hegemonijo neprimerno močnejše poljske republike.

Težkoče so takšne, da od danes otvorjenega kongresa ni pričakovati več nego lepo stiliziran komuniké o vzajemni želji po zbliznanju. V našem interesu je, da se najde čimprej vse zadovoljujoča formula pripravljene baltičske kooperacije in se s tem tudi poenostavi vodilni politični pravci v Evropi. saj je neopredeljenost katesisibod, še tako male države vedno izvor drugih neopredeljenosti. Čim manj neznan bo v evropski politični enačbi, tem bolj se približamo predvojni enakosti. In politična javnost je pogoj mirne mednarodne gospodarske izmene. Opredelitev Poljske razčisti tudi polsko-češko odnošaje, s čimer bi se mogle oprostiti doslej vezane energije na degradirani južno-vzhodnega bloka in s tem tudi za konsolidacijo naše države.

Splošna evropska likvidacija.

(Od našega stalnega pariškega dopisnika.)

Pariz, koncem januarja.

Splošni gospodarski in politični položaj evropskih narodov, včeraj še vrveč kaos, že kaže smernice, ki bodo ustvarile nov red na kontinentu. Ni še odstranjena vsa nevarnost, še obstoje možnosti, ki bi mogle privedi do hudih komplikacij, toda z vsakim dnem postaja jasnejše, da smo prispeli preko prepada, da so prestane strašne povolne bolečine, da se poraja nov red razmer.

Madonaldova politika.

V korektni sukni in s cilindrom se je podal gospod Macdonald v palačo Buckingham, da sprejme od kralja dekret svojega imenovanja. Konservativno in deloma liberalno časopisje, ki je še včeraj prestrašeno kričalo radi porajajoče se delavske vlade, je postalo na en mah pomirjeno: Gospod Macdonald je upošteval kakor pravi lord posvečene tradicije, niti najmanjša gesta ni izostala, torej ni bilo nobenega povoda za kak strah. Asquith je imel prav: Anglija tudi pod delavsko vlado ne bo propadla. Vsak politik, ki pride do moči, mora brezpogojno slediti tradiciji. Strankisti niso dovoljeni. Gospod Macdonald bo nadaljeval vrsto angleških državnikov v ravni smeri.

ri, naslednik Gladstonov, Disraelijev, Chamberlainov... Za to jamčijo predvsem njegovi prvi akti, za to jamčijo tudi imena njegovih sodelavcev: mirni, prevdarni možje vseh strank, strokovnjaki, ki bodo postavili dobrobit države nad interes svojih strank. Zunanji okvir se je izpremenil, slika pa je ostala ista. Morda bo Velika Britanija že jutri priznala sovjetsko Rusijo in predlagala Nemčijo za sprejem v Društvo narodov, toda ne smemo pozabiti, da se pogajajo z Rusijo tudi druge države, n. pr. Francija in Zedinjene države in da je ravno strogo oficijozni »Temps« pred nekaj dnevi izjavil v članku, ki je vzbudil splošno pozornost, da je najboljša garancija za vzdržanje evropskega mira sprejem Nemčije v Društvo narodov, naziranje, ki ga je osvojila tudi borzoficijozna »Information«. Od poslednje »crue« je pač pretoklo precej vode v Seini — pa tudi na Temzi in Sprei je opaziti znake spremembe.

Gospod Schacht v Parizu.

Brez pretiravanja moremo trditi, da je predsednik nemške državne banke, gospod Schacht, ljubljenez pariškega

časopisja. Novinar ima fin čut za notranjo poštenost, če se združi ta, kakor je to pri dr. Schachtu, s popolnoma izvanredno finančno spretnostjo in s političnim pogumom, ki je, vzvišen nad vsako hvalo, ne bo mogel nihče, niti nasprotnik, odreči takšni osebnosti svojega popolnega priznanja. Gospod Schacht je razvil pred prvimi komitejem strokovnjakov načrt, ki ga moramo označiti naravnost za mejnik rešitvi reparacijskega vprašanja. Na koncu njegovih izjavanj je skočil celo ameriški zastopnik, sicer včas samovoljadan, poln navdušenja s svojega sedeža in je čestital ustvaritelju rentne marke na njegovem genialnem projektu. Brez dvoma bo ustvarjena njegova srčna želja, zlata notna banka, s potrebnimi garancijami; njen sedež bo, kakor so zatrjevali vašemu dopisniku z veliko gotovostjo, v Zurichu, zbirališču velikih nemških kapitalij. S tem je zagotovljena trdna nemška valuta: delo more pričeti na vseh poljih, država bo mogla, če bo imela dobro voljo, že v kratkem odplačevati svoje dolgeve in na ta način pridobiti med velikimi narodi stališče, ki ji pripada po naravi.

Bodočnost francoskega franka.

Frank je padel tako, da se je že zdelo, da ga bo zadela usoda ruske, avstrijske in nemške valute. V parlamentu se je trdilo, da ni v gospodarskem vprašanju prav nobenega povoda za nazadovanje franka. Toda to padanje je zakrivil reparacijski proračun. Izdatki za obnovo porušenih krajin so narasli na 100 milijard frankov, toda bili so brez solidne podlage, ker je Francija zaupala nemški plačilni sposobnosti.

Navesti vzroke padca franka se pravi obenem povedati tudi zdravilna sredstva. Francoski viseči dolg narasča v brezmejnost, če ne pride skoro pomoč od Nemčije, na čije konto so bili napravljeni vsi ti ogromni izdatki. Francija bo sedaj prevzela vse obresti porabljenih vsot v svoj redni proračun in bo zahtevala od svojih že itak preobremenjenih davkoplačevalcev nov šestmiliardni zbir, heroičen napor, ki mu nihče ne bo odrekol popolnega priznanja. Toda vsakdo se zaveda, da je to samo trenutna odpora, ki bo prihodnje leto že toliko kakor brez vrednosti. Edina rešitev je tedaj samo nemško francoski reparacijski sporazum. V Berlinu, kakor tudi v Parizu sedaj razumejo odgovorni činitelji, da se nihče ne more nekaznovan veseliti nesreče drugega. »Temps« pričuje danes oficijozno članek za stabilizacijo rentne marke in za ustanovitev zlate notne banke; glavni urednik »Vossische Zeitung«, ki se je mudil te dni v Parizu, je napisal včeraj korajžen članek, v katerem razlaga svojim sodržavljaniom, da se mora označiti padec franka na obeh straneh Rena za nacionalno nesrečo.

KINO MATICA

31. januarja do 10. februarja.

Žena z milijoni

31. jan. do 3. febr. I. del:

„Streli v pariški operi“

Milo Stibler:

Pismo Vuka Karadžića knezu Milošu Obrenoviću.

(Nadaljevanje.)

3. Niti najmodrejši vladar, ki je magari celo svojo mladost porabil, da se uči vladati, ne more samo dobro upravljati celo državo že zato, ker je enemu samemu težko uporabljati zadeve enega samega sela, a kako da bi en sam človek mogel dobro upravljati celo državo in narod; drugi, štiri oči bolje vidijo, nego dve; a tretji, ker je tudi najučenejši v nemajmodnejši vladar samo človek, podvržen vsem človeškim strastem in slabostim, pa bi mogel v jezi ali v kak drugi slični strasti storiti komu krivico, ali bi mogel na splošno in na svojo škodo in na osobito svojo sramoto dati komu tako službo, ki ni za njega, n. pr.: mogel bi postaviti ježa, da prenaša njune spise; volka, da čuva ovce; osla, da sodi o vrani in slavicu, kateri od obeh lepše peva t. t. d. »).

Miloš ne zna niti čitati, niti pisati in vendar upravlja, ne da bi koga vprašal ali se s kom posvetoval, po svoji volji vse politične, sodniške finančne in gospodarske zadeve. Zapoveduje celo v cerkvi kdaj in kako se bo zvonilo in kako se bo božja služba opravila. V šolah zapoveduje kdo, kaj in kako bo učil. Končno on cenzurira knjige in zapoveduje pisateljem, kako morajo pisati knjige!

Za časa Turkov ni mogel dobiti javne službe, kdor je tudi samo en dan bil hajduk. Miloš je hajduke postavil za činov-

Ako bi se činovnikom dala dostojna pravica, tedaj bi sedanjí činovniki radi služili in hvallili boga in vas za svojo srečo, a razun tega bi vsakdo hotel tudi svojo deco dati v šolo in pripraviti jo za činovniško službo. Danes pa vidite, da mnogi najznatnejši činovniki svoje sinove raje dajo v rokodelstvo in v trgovino, nego da jih šolajo za činovnike. Svoje hčerke nočejo dati činovnikom, nego jih raje dajo magari kakemu vaškemu oderuhu. Vaša Svetlost mislite, da niste manj nego so karavlaški in karabogdanski knezi, toda činovniki Vaše Svetlosti niso v primeri s činovniki onih knezov in dežel nič drugo, nego berači in sužnji. Toda pustimo karavlaško in karabogdanko, pa vzemimo samo Turke, ki se jih v Evropi smatra še za barbare, toda kakšne uredbe so oni izdali za svoje činovnike? Jaz Vašo Svetlost nočem primerjati z sultanom, a vaše činovnike z vezirji

nike. Naivečje kopove in propalce postavlja celo za sodnike in učitelje. Propalci in noreca Panto Adži-Stolla postavi v Beogradu za trgovskega sodnika, ki ima posebno posla z Avstrijo. V Beogradu je Miloš postavil za učitelja Mito Resničnina, ki v pravem smislu besede ne zna čitati, ne pisati. Razen tega je namestil za učitelja v Beogradu navadnega potepuha z imenom Kosta Zaka in zločinca Grka z imenom Toma Solar.

Niti Miloš ni hotel svoje hčerke dati svojim činovnikom, nego se je ena v istini poročila z nekim madžarskim plemičem, toda druga je postala žena najpriprostejšega svinjskega trgovca v Zemunu.

* Rumunski knez

in ostalimi sultanovimi in državnimi činovniki, nego da rečemo, da ste vi kak paša (sigurno ste več), a vaši činovniki niso da so kakor činovniki v njegovem pašaluku; pa niti tu nočemo gledati kako gospodsko živijo vojvode, sodniki in razni drugi činovniki, nego mi poglejmo v Beogradu, kjer Turki dele oblast in gospodarstvo s Srbi, Sadik-Efendijom, ki je samo carinski pisar, toda kako on jaše po Beogradu na svojem konju in živi bolje in boljše nego vsi činovniki Vaše Svetlosti!

Boljari (plemiči) in velikaši (kakoršnih danes v Srbiji razun činovnikov ni) predstavljajo narod, pa kadar je njim dobro, tedaj tudi vladarja radi sebe čuvajo, ker se boje, da z njim ne bi izgubili tudi svoje dobro; kadar pa ničesar izgubiti nimajo, tedaj si žele spremembo kakršnokoli v nadi, da jim bo bolje.

Razun tega so činovniki vsakemu vladarju in praviteljstvu tako potrebni, kakor orlu krila ali človeku roke. Zato so vsi pametni vladarji in praviteljstva zmiraj skrbeli in še skrbje, da pridne in poštene činovnike, ki so njihova največja sreča, z vsem zadovoljje, z bogastvom, s častmi, z slavo, da bi ničesar več ne imeli želeli, nego samo, da bi njim bilo še mileje zvesto in pošteno služiti. Tako so postali različni čini, ordeni, penzije (tako činovnikom za časa življenja, kakor tudi famillijam po njihovi smrti), različna darila (v preminih in v nepremičnih vrednostih), spomeniki po smrti kakor n. pr. v Rusiji, Suvorovu, Rumjancevu t. t. d. Istina, da so bili na svetu ljudje, a morebiti, da bi se našli tudi še sedaj, ki bi služili samo radi koristi svoje očetjave;

Tržaško pismo.

(Po podpisu sporazuma z Italijo.)

V Trstu, 1. februarja 1924

Tukajšnja naša javnost stoji vsecelo pod vtisom dveh važnih dogodkov, ki sta, kakor bo vsakdo takoj uganil, na eni strani podpis jugoslovensko-italijanske pogodbe, na drugi strani pa razpustitev poslanske zbornice in začetek volilne borbe.

Glede prvega dogodka prevladuje med našim slovenskim življenjem absolutno prepričanje, da je omenjeni sporazum veliko dobro in da njega blagodejne posledice z ozirom na naš položaj ne bodo moge izostati. Kot odlomek jugoslovanskega naroda, ki so ga politične meje odrezale od narodnega drevesa ter ga priključile v državni sestav italijanskega naroda, presojamo tu doli ta dogodek z dvoje različnih stališč, namreč kot Jugoslovenci v plemenskem oziru in kot italijanski državljani v političnem pogledu. Toliko s prvega kolikor z drugega stališča imamo tudi govorje določene pravice in gotove določene dolžnosti. Kot soplemenjak jugoslovanskega naroda imamo neodstopljivo pravico do lastnega narodnega življenja in razvoja, ki se nam mora priznati kot celoti. Priznati se nam mora, da je naš narod nekaj drugega in nekaj različnega od tega, kar se imenuje štiridesetmilijonski italijanski narod. Od njega nas razlikuje jezik, kultura in druge etične posebnosti, ki tvorijo našo narodno individualnost. Slovenski živeli v Juljski Krajini zahteva od italijanskega naroda, da mu te razlike prizna in da jih začne enkrat ne samo upoštevati, temveč jih tudi resno spoštovati, zakaj le na podlagi spoštovanja teh razlik more sloveni pravilna politika napram nam.

Izborni je povdarjala to dejstvo tukajšnja »Edinost« v nekem svojem članku, v katerem je primerjala postopanje rimske vlade napram jugoslovanski narodni manjšini s postopanjem zakonodajalca, ki bi hotel izvesti enakost davkov na ta način, da bi odredil, da morajo vsi brez razlike plačevati n. pr. po 10 lir hišnega davka, naj že gre za skromno hiščico ali za veliki mostno razkošno palačo. Gotovo bi bili davkoplačevalci enaki, dasi bi imeli različne hiše, toda besedo pravčnosti bi morali tedaj brisati iz naših slovarjev. Prav na takih gorostasnih načelih stoji vsa politika g. Mussolinija napram nam in je vsled tega do dna protislovna. »Enake pravice in enake dolžnosti«, ki jih je Mussolini izrecno objubil na javni seji rimskega parlamenta, se izvajajo v duhu popolnega zanikanja in preziranja onih razlik, ki delajo od nas to, kar smo. Najzgovornejša priča o tem je znani Gentile-jev zakon, s katerim so se z eno potezo peresa odpravile vse naše ljudske šole in pozele tudi srednje. In minister Gentile je še imel pogum, da je v nekem odgovoru posl. Wilfanu javno izjavil, da so vse te odredbe na šolskem polju pravilne!

Ako imata dve italijanski občini italijansko šolo, je njuna enakost v tem pogledu popolna, ako imata ena italijanska in ena slovenska občina obe italijanski ali slovenski šoli, je ta enakost krivična in torej neenakost. Prava enakost se da doseči le na podlagi upoštevanja razlik med eno in drugo občino, t. j. na način, da dobi italijanska občina italijansko, slovenska slovensko šolo. Do tega sporazuma se rimska vlada ne more povzdigniti in tako prihaja, da je vsa njena politika izrecno protislovna politika krivičnega izenačenja in raznarodovanja in strahnejskega pritiska na naš tukajšnji narod. Odtod vsa ona grozna zakonodaja zadnjega časa, ki nas je pripravila ob vse idealne dobrine in nas potisnila na stopnjo prave brezpravne raje.

Tej krivični manjšinski politiki gre ves naš boj na tem ozemlju, vse naše prizadevanje ima glavni cilj, da preprečimo rimsko vlado o krivičnosti postopanja, s katerim se izganja naš jezik iz uradov, se nam zapirajo šole, se zatvarjajo naša društva, se nam z eno besedo ne da dihati. Gorostasnost protislovnih odredb sedanje rimske vlade je bila toliko, da jih nismo mogli nikakor razumeti, in to tem manj, ker je naša narodna manjšina v Italiji gotovo ena izmed najboljanih manjšin v Evropi. Vsed tega se nam sedaj spriči prijateljskega sporazuma med obema vladama nehotne vsiljuje celo vprašanje, ali niso bile vse te odredbe predvsem nekaj pritisk na jugoslovensko vlado, da bi čim bolj popuščala. To vprašanje se nam vsiljuje posebno radi tega, ker so bile nekatere najosudnejše protislovnoske odredbe (n. pr. zakon o odpravi naših ljudskih šol) izdane ravno v hipu, ko so se

začela v Beogradu odločilna pogajanja za sedanjí sporazum.

Naj bo že kakorkoli preokret na boljše bi se moral tukaj pokazati, in sicer v dejanjih, moralo bi slediti takojšnje odnehanje pritisku. Naše pravice v jezikovnem in kulturnem oziru se bodo morale pravilno zakoniti z novimi odredbami, ki bodo odgovarjale našim resničnim potrebam. — Velikanskega pomena je za nas brez vsakega dvoma slovesna obveza rimske vlade, da bo preskrbela za zamenjavo denarja naših razlug, ki je naložen v Jugoslaviji. Od rešitve tega vprašanja je bil odvisen obstoj dobrega dela vsega našega gospodarstva. Važno je prve zares blagodejne posledice italijansko-jugoslovanskega prijateljstva je neprecenljiva vrednost. Toda moti bi se, kdor bi mislil, da se bo naše ljudstvo zadovoljilo s to zgolj materialno pridobitvijo. Zamenjavi zadržnega denarja morajo slediti drugi ukrepi, ki naj popravijo krivico, kakor obstoji posamezen človek iz duše in telesa, ki tvori njegovo osebo, tako je tudi osebnost zajedni sestavljena iz materialnih in duševnih elementov, ki se morajo enako neovzati in ohraniti, ako naj se ohrani osebnost, individualnost teh zajednic. Naše ljudstvo, ki se hoče ohraniti, torej ne bo nikakor »prodalo« svojih duševnih interesov za zamenjavo zadržnega denarja. Predvsem se mu bo popravila s to zamenjavo le krivica, ki ga je toliko časa nezadovoljeno tepla in ga pehala na rob gospodarske propasti. V drugo pa — kakor že rečeno, narodi ne živijo samo od kruha, temveč tudi od besede Božje svojega moralnega in kulturnega napredka. Vsled tega bo imel sporazum med Italijo in Jugoslavijo za nas le tedaj svoj polni pomen, ako mu bo sledil preokret vse dosedanje politike napram namemu življu v Juljski Krajini.

Ali pride do takega blagodejnega preokreta ali ne, se za sedaj ne more reči, obljube so bile haje dane. Toda koliko obljub smo že dobili, ki se potem niso držale? Eno je pa gotovo: le tak preokret bi spravi Juljske Jugoslovence v prijetni položaj, da bi se mogli lotiti z vsemi močmi delati kot italijanski državljani za poglobitev sporazuma in sploh se posvečati svojim državljskim dolžnostim brez istosčasnega strahu za svoj narodni obstanek. Da do tega pride, je v interesu toliko nas italijanskih Slovanov kotlikor tudi Italije same.

Drugi važni dogodek, ki zanima našo in italijansko javnost, so — kakor sem rekel — bližajoče se volitve, ki se bodo vršile 6. aprila. O volilnem gibanju, o stališču posameznih strank kakor tudi o bistvu novega volilnega reda Vam bom poročal, g. urednik, v prihodnjem pismu. Za danes naj opozorim le na istočasnost podpisu italijansko-jugoslovanskega sporazuma (t. j. italijanskega stališča aneksija Reke) in na drugi strani razpustitev zbornice in začetek volilne borbe. To dejstvo bo brez dvoma vpivalo na volitve kot močno agitacijsko sredstvo v prid fašistovski stranki. Toda sicer ne more biti nikakega dvoma glede izida letošnjih volitev in v tem oziru so si vse stranke že popolnoma na jasnem.

Kar se tiče nas in naše politične organizacije, se je položaj tudi že razčistil. Včeraj, 31. t. m. je imelo politično društvo »Edinost« za Istro svoj redni občni zbor, na katerem je sklenilo, da se pridruži tržaškemu političnemu vodstvu. Tako imamo sedaj zopet enotno politično organizacijo za vse Slovence, ki stojijo na narodni podlagi. Poleg pol. dr. »Edinost« v Trstu obstoja še pol. dr. »Edinost« v Gorici, pod katerega okriljem se zbirajo nekateri pristajši nekdanje gorške SHS. Ker je tako položaj razčiščen, je upati, da pride tudi med nami do potrebnega sporazuma glede skupnega nastopa vseh juljskih Slovanov pri volitvah.

Na svojem povratku iz Rima sta se mudila včeraj v Trstu g. Pašić in Ninič. Na tukajšnem jugoslovenskem konzulatu so ju pozdravili zastopniki italijanskih oblastev in tudi dr. Wilfan in dr. Slavik v imenu pol. dr. »Edinost« v Trstu. V srbsko-pravoslavni cerkvi sta ministrstva prisostvovala službi božji. Ob 10.50 sta se potem odpravila s svojim spremstvom v domovino. S. I.

Ako bi se moglo vse doslej naznačeno takoj in popolno, kakor je potrebno, urediti, tedaj bi mi bila tukaj vsaka nadaljnja beseda odveč, ker bi pravica (konstitucija) zadovoljila nezadovoljneže prvega reda, a praviteljstvo drugega. Ker pa je malo nade, da bi se to moglo takoj in popolno izvršiti, zato hočem naznačiti, kaj mislim, da bi se razun tega še moralo napraviti. In kako

govoril sem, da so nasledstveni plemiči obično v vseh onih državah, v katerih je vladar nasledstven in da se to radi vladarja smatra potrebno. Isto bi moralo biti v Srbiji, ako misli urediti tako, da bo vladar nasledstven. Na to mi ni ničesar odgovoril, toda nekoliko dni pozneje sem bil preko drugih od Miloša pokaran, češ, da sem tako odgovoril radi sebe in svoje dece.

Podpirajte Jugoslov. Matico!

Kino Matica

31. januarja do 10. februarja

Žena z milijoni

od 4. do 6. februarja II. del:

Knez brez zemlje.

* Ako Miloš opazi, da je kateri njegov činovnikov ali podložnikov začel vživati v narodu čast, takoj začne izmišljati nezavrnstne, tudi najpodležje načine, da ga osramoti in mu pokaže da on in njegova (činovnikova ali podložnikova) čast nista nič.

* Leta 1830. me Miloš vpraša v Krajevcu, kaj mislim glede nasledstvenih plemičev: Ali jih treba v Srbiji uvesti? Od-

Češkoslovaška in jugoslovenska vzajemnost.

Misli ob ustanovitvi Češkoslovaške jugoslovenske lige v Mariboru.

Maribor, 1. februaria.

Zgodovinska neizprosnost je postavila pred davni stoletji pod isti jarem nas Slovence kakor Čeha. Skupno je bilo naše trpljenje, skupna pa je bila tudi borba in vera v osvoboditve in boljšo bodočnost. Oni, ki so se vrinili med nas in nas razdelili teritorialno, so nas — čeprav nehoti — združili duševno. V današnjem parlamentu so se sestajali naši in njihovi zastopniki, se medsebojno spoznavali in podpirali. Ravno zato pa je tekel razvoj narodne misli, kakor tudi razvoj kulture našega plemena in češkega naroda skoro vedno vzporedno. Tudi svetovna vojna, strašna ovetstva naše skupne svobode, nas je postavila pred enake probleme in enake naloge. Naši in češki emigranti so skupno delovali v zavestnih državah proti Avstriji; naši in njihovi poslanci pa so tudi v današnjem parlamentu, ki je bil končno leta 1917., po Adlerjevem atentatu zopet odprt, vodili skupno deklaracijsko akcijo, ki je imela namen znotraj rušiti ono, kar so rušili emigranti zunaj. Končno pa se je tudi na bojnih poljih mešala kri slovenskih dobrovoljcev s krvjo čeških. Stoletja trpljenja, skupnega robstva, skupnih borb, skupnih težav, hrepenenja in nad, so sklopila med nami vez, ki je neločljiva. Zato pa ravno sklopljen sedanji stikov med nami in Čehoslovaki ter snovanje lig ni nič novega, ampak samo nadaljevanje starega, že obstoječega. Namen teh lig torej tudi ne more biti toliko propaganda bratske vzajemnosti, kajti ta vzajemnost že obstoja, zapisano je misloma v srcih, iz katerih je ni mogoče izbrisati. Namen teh lig mora biti v prvi vrsti medsebojno kulturno, politično in gospodarsko podpiranje.

Češki narod je živel v boljših razmerah kakor naš; bil je več ali manj združen v skupni upravnici celoti in pod eno samo, čeprav tujo državo. Razen tega pa je bil tudi številčno in gospodarsko močnejši, zato mu je bilo mogoče dvigniti višje svojo kulturo, kakor smo to mogli storiti mi. Češka kultura je bila že pred osvojitvijo samonikla in tako močna, da jo je moral tudi ostali kulturni svet upoštevati kot samostojno tvorilno in jo ločiti od medsebojne in umetno vsvarjenega avstrijskega polna. Danes pa, po osvoboditvi, se češka kultura že kosa za mesto med prvimi v Evropi. In ta njegova kultura je vsaj v svojem notranjem bistvu pristno slovenska. Mi se sicer radi trkamo na svoja slovenska dila in se bahamo s svojo kulturo, ali če si na tihem izprašamo vest in premerimo naše kulturno stanje, potem moramo priznati, da nam še mnogo manjka, kar Čehi že imajo. Vsak narod mora svojo kulturo zgraditi iz samega sebe, ako hoče, da bo njegova kultura res nacionalna, izraz in zrcalo njegove rasne posebnosti, znanje pa se mora pri snovanju te kulture, vsaj dokler ne doseže tako visoko, da mu tega ni več treba, oprati na kako drugo, višjo. Na katero naj se opramo mi? Na nemško smo se žal že preveč in bi bilo bolje, če bi se bili nami. Na francosko? Tudi ta nam je preveč tuja, kajti med našim mentalitetom in našo rasno duševnostjo in francosko so se večje razlike kakor med našo in nemško. Nastanimo se torej na češko! Ta nam je najbližja, najbolj sorodna, najbolj razumljiva. Zato pa je ravno potrebno, da se vsaj naša nova generacija prične zanimati za češko kulturo in češki jezik. V naših učnih načrtih pogrešamo gojenja misla za češki jezik, češko literaturo in kulturo. Če pa tega nima učni načrt, naj ima to liga. Liga naj zbore krpe sebe v prvi vrsti našo srednješolsko mladino in naj ji potom posebnega kurza omogoči naučiti se češčine vsaj toliko, da bo lahko čitala češke znanstvene in belestriske knjige. Potom predavani naj jo seznanja s češko kulturo, znanostjo, literaturo in umetnostjo. Svoji k svojimi bodi geslo tudi v tem oziru!

Gojenje politične vzajemnosti v ožjem pomenu seveda ne spada v okvir lige, pač pa stori liga lahko veliko s propagando od spredaj navzgor. Politika se vsaj danes, v dobi demokracije, ne vodi brez ljudstva, ampak mora imeti vsaka politična akcija, ravno tako znanja kakor notranja, svoj izvor in svojo oporo v narodu. Liga seveda kot taka ne more neposredno vplivati na našo diplomacijo, lahko pa vpliva posredno s tem, da vzbuja misel za politično vzajemnost med našo državo in bratsko Češkoslovaško, oziroma obratno, v svojem ožjem in širšem delokrogu, med svojim članstvom in med drugim ljudstvom. Posebno potem časopisja in je odprta pot na pro-

strano, plodno polje, ki čaka zdrave setve. Zvenkrat sicer, ni nobene nevarnosti, da bi se pota naše in češkoslovaške znanosti politike kržala v vprašanju zavezništva in skupnega nastopanja na mednarodnih političnih tleh, ker veže obe naši bratski državi podpisana in ratificirana pogodba, toda ta pogodba ne sme biti le kos mrtvega papirja in ne sme biti veljavna le do termina, do katerega je sestavljena. Ta pogodba mora biti živa, zapisana v naša srca, ki so trajnejša in močnejša nego papir in biti mora večna. Čehi so bili vedno srce Slovanstva, med njimi se je naprej porodila občeslovaška zavest, pri njih se je porodilo spoznanje o potrebi slovenske skupnosti, katero smo za njimi najbolj pojmovali baš mi Slovenci. In če je bila zlata Praga že takrat, ko še ni bila svobodna, vodilnica slovenske propagande, koliko bolj mora in more biti še danes Češkoslovaška je v prvi vrsti poklicana, da vodi občeslovaško zblizovalno delo dalje in ga končno privede tudi do tistega uspeha, ki si ga vsi želimo. Mi Jugoslovenci pa jo moramo pri tem delu podpirati. Češkoslovaško-jugoslovaška liga mora biti torej obenem tudi pripravljalka vseslovaške politične, kulturne in gospodarske vzajemnosti, biti mora nekaka predhodnica — vseslovaške lige.

Ni manj kakor kulturna in politična vzajemnost je vsekakor potrebna tudi gospodarska vzajemnost. Naša država je gospodarsko še šibka. Kot pretežno agrarna zemlja nima kapitala, s katerim bi lahko sama dvignila promet, industrijo in posebno še pomorstvo. Čakati tako dolgo, da lahko sami brez tuje pomoči dvignemo vse te panoge do potrebne stopnje, bi bilo nes pametno in škodljivo, ker bi zatrla naš razvoj in nas pustilo daleč za napredkom drugih kulturnih držav. Tudi v tem oziru nam lahko veliko pomaga ravno Češkoslovaška kot bogata in razvita industrijska država. Ne gre tu toliko za finančno meddržavno pomoč, ampak v prvi vrsti za privatno iniciativo. Mesto da privabimo v našo državo tuje, francoske, angleške, ameriške ali celo nemške ali italijanske družbe, privabimo raje češkoslovaške Češka industrija nam v zvezi s češkim denarnstvom lahko mogočno dvigne našo industrijo, naš promet in naše pomorstvo. Posebno kar se tiče poslednjega, smo žalobno že mnogo zagrešili in zamudili, vsega pa vendar še nismo in marsikaj se da popraviti. Zainteresirani češkoslovaški kapital za naše morje bi menda ne bilo tako težko in končno, zakaj naj bi naše Jadransko morje ne postalo tudi češkoslovaško morje? S tem bi mi samo pridobili. Povabimo Čehoslovake k delovanju pri zgraditvi naših pristanišč na Jadrani! K zgraditvi naše trgovske mornarice! Tudi v tem oziru liga lahko veliko, silno veliko, stori, Mariborska Češkoslovaško-jugoslovaška liga pa ima še poseben zadatek v tem, da pridobi češkoslovaški kapital za dvigovanje mariborske industrije. Že danes imamo v Mariboru več češkoslovaških podjetij, zakaj bi se torej ne osnovala še nova? Bodočnost Maribora leži v njegovi industriji in v ničem drugem, te bodočnosti pa ne moremo vsvariti sami in ker ne smemo nikdar dopustiti, da bi jo vsvarili Nemci, moramo poskrbeti, da jo bodo vsvarili bratje Čehoslovaki. S-a.

Iz strankarskega življenja.

OBCNI ZBOR MESTNE KRAJEVNE ORGANIZACIJE NRS V KOČEVJU.

V nedeljo 26. jan. se je vršil v Kočevju občni zbor najstarejše organizacije NRS v Sloveniji. Z občnim zborom je bilo zvezano tudi javno predavanje dr. Iv. Sajovca.

Občnega zbora se je udeležilo mnogo številno občinstvo. Po zelo zanimivem predavanju predsednika dr. Sajovca, ki je predsedoval občnemu zboru, je sledilo izčrpano tajništvo in blaginjsko poročilo. Med občnim zborom je pristopilo v stranko 32 novih članov. Občni zbor je soglasno izvolil za predsednika dr. Iv. Sajovca, za podpredsednika inž. Vit. Biskupskega, za tajnika Fr. Kratnarja, za blaginjskega Mart. Cadeža. Za ostale odbornike: Iv. Bedina, Ant. Butina, Milan Fabjančič, Hun. Hönigman, Iv. Kropil, Iv. Novak, Ant. Langol, K. Porubsky, Alf. Puerdy; za pregledovalca računov: Gabr. Reven in Edv. Subic. Obširno poročilo o občnem zboru, kakor tudi predavanje dr. Sajovca, pričboi prilagodni »Radikalni Glasnik«.

Rusija želi mir in sporazum.

»Temps« objavila dopis svojega moskovskega dopisnika, ki se je razgovarjal s Čicerinom o vplivu, ki ga bo imela Ljeningova smrt na zunanjo politiko sovjetske vlade. Na stavljena vprašanja mu je Čicerin odgovoril sledeče:

»Ljening si je začet pot, ki smo jo hodili in jo bomo nadaljevali. Glavna ideja naše politike je ideja, ki smo jo že večkrat naglasili in jo povdarjamo še danes. Ideja mira. Politika mira je politika produktivne. Te ideje, ki smo jih branili v Ženevi, so temeljna načela, ki jih je ustvaril Ljeningov duh. Za razvoj naših produktivnih sil je uvedel na znotraj posebno gospodarsko politiko, na zunan pa je stremel za sodelovanjem z inozemskim kapitalom. Pri tej ideji tega v obojestransko korist, ne da bi kdo postal vazal drugega, je bilo glavno stremiljenje Ljeninga. To ostane tudi načrt za bodočnost.

Naš načrt pa je tudi z zunanega stališča širok: doprinešiti hočemo k blaginji vseh držav in sorazmerno z našimi močmi zmanjšati gorje, ki ga je ustvarila svetovna vojna. Toda mi nismo učenci Folstaja. Mi ne poznamo mira za vsako ceno. Močemo pustiti živeti, toda živeti hočemo tudi sami.

Ni naša krivda, ako nismo prišli zlede Anglije mnogo naprej. Od začetka smo — kakor priti do sporazuma, ki bi odgovarjal tudi našim načelom in obnoviti trgovske odnose v obojestransko korist. Vedno smo bili k temu pripravljeni in smo pripravljivi še danes. Važen je prvi korak, nedočnost bo storila svoje. Na vsak način so razne pogodbe z Anglijo neizogibne.

Obžalujemo, da je postavila Francija vprašanje dolgov in nacionalizirane lastnine na prvo mesto. To je velika ovira za vse nadaljno. Zakaj ne bi vzpostavili trgovinskih odnosov in sklenili političnih pogodb, ki bi obema koristile? Kar se tiče češkoslovaško-francoske pogodbe pripominjam, da smo bili mi vedno priljubljeni neposrednih pogajanj, vendar pa smatramo posredovalno vlogo Češkoslovaške za simpatično. Glavne smernice francoske politike nas ne vznemirjajo; želimo samo, da bi nehalo podpirati k protirevoluciji in podpirati naše nasprotnike.

Odnosaj z Italijo so dobri. Medsebojni trgovinski in politični odnosi so za obe deželi koristni.

Socijalni vestnik.

Delavski trg. V letošnji zimi se je obetalo na Angleškem še večje brezposelnost kot lansko leto. Vendar se obetanja niso izpolnila. Število brezposelnih je padlo. Prvega januarja 1923 je bilo v Angliji 1.49 milijona brezposelnih, 31. decembra pa le 1.25 milijona, torej za 16 procentov manj. — Delavski trg v Franciji je prost vsake brezposelnosti. Francija je bila v preteklem letu celo v stanju sprejeti na delo na stotisoče tujega delavstva. — Brezposelnost v Nemčiji je dosegla sredi decembra ogromno število 6 milijonov delavcev, pri čemur so vse industrije brez izjeme prizadete.

Socijalno-politični kongres v Pragi se bo vršil v dneh od 2. do 5. oktobra t. l. Na kongresu se bo razpravljalo: o navedenih in socijalnih posledicah osemurnega delavnika; o odgovornosti delavcev in nalogi namestencev v gospodarski in socijalni organizaciji obratov; o dolžnostih družbe ob delovnih krizah, s posebnim ozirni na ukrepe proti brezposelnosti; o ustanovitvi internacionalne zveze za socijalno politiko. Kongresa se bodo med drugimi udeležili bivši nemški delavski minister R. Wissel, Wangers iz Belgije, italijanski socijalni politik Cabrin, zastopnik amsterdamske strokovne internacionalne Audegeest. Jouxhaux in Mertens, Gompers iz Amerike in zastopniki angleške Labour Party. Poleg tega bo tudi Francija in Italija poslala svoje zastopnike.

Passivna resistenca v avstrijskih državah. V dunajskem finančnem odboru je izjavil posl. Zelenka, da bodo pričeli delavci v avstrijskih državah obratiti s pasivno resistenco, ker se jim pri medbah in napredovanju zapostavlja za drugimi zveznimi uslužbenci.

MASKE!

DNE 9. FEBRUARIJA

V NARODNI DOM

NA »SPORTNI KARNEVAL«.

Politične vesti.

— Zakaj pravijo Bolgarji naši državljani Srbija in ne Jugoslavija? Na to vprašanje odgovarja sofijski »Radikal« v polemiki s »Hrvatskim listom« sledeče: Ker ni prave Jugoslavije brez Bolgarov, zato tudi Bolgarji ne morejo imenovati naše države Jugoslavija. Oficijelna imena kraljevine Srbije, Hrvatske in Slovenije, pa tudi ne morejo rabiti, ker da vladajo samo Srbi, Hrvati in Slovenci pa ni v vlad. — Kako iskren je ta zagovor bolgarskega »Radikala«, se vidi iz tega, da niso Bolgarji tedaj, ko so bili še Hrvati in Slovenci v vlad, sploh nikoli niso nazivali naše države drugače kot Srbija, dočim ji sedaj sem pa tam vendarle pravijo Jugoslavija.

— Bolgarski tisk o italijansko-jugoslovaškem sporazumu. Sofijski »Dnevnik« pravi, da je Italija z rimskim paktom ubila dve muhi z enim udarcem. Dosegla je aneksijo Reke, na drugi strani pa povečala notranje razdore v Jugoslaviji. Da ni ta tolažba bolgarskih šovinistov čisto točna, kaže brzojavka v isti številki »Dnevnika«. V tej brzojavki se poroča, da se opaža kot posledico italijansko-srbskega sporazuma silno »preganjanje« bolgarskega prebivalstva ob vsej bolgarsko-srbski meji. Pod pretežno zasledovanjem bolgarskih četašev nastopajo srbske čete neumisljeno proti bolgarskemu prebivalstvu, ker so prepričane, da so sedaj po pogodbi z Italijo popolnoma varni. — Če odločimo od brzojavke bolgarsko tendenco poročilo, potem vidimo, da je vsaj v enem oziru sporazum z Italijo koristen. — »Preporoč« pravi, da je hotela vlada g. Pašića doseči z dogovorom z Italijo proste roke v vedno bolj napetem notranje-političnem položaju in da sedaj obratuna s sredobezimi silami v Jugoslaviji. Dogovor sam da pa bo pospešil stvaritev opozicijskega bloka, ki morebiti še vrže vlado.

— 22 komunistov zažganih v Omsku. V Omsku v Sibiriji je bila zažgana hiša, v kateri je zborovala krajevna uprava, Komisarje, ki so skušali zbežati skozi okna, so postrelili. 22 komunistov je pri tem umrlo. Na pomoč je prišlo vojaštvo, ki je zaprlo nekaj stotin oseb, od katerih jih je bilo mnogo brez vsake preiskave ustreljenih. Slični nemiri so se pripetili tudi v raznih drugih mestih južne Rusije.

— Konferenca katoliškega episkopata v Zagrebu. V petek so bile v Zagrebu zaključene konference katoliškega episkopata, na katerih se je pretresalo vprašanje cerkvene imovine, civilnega zakona in odnosaev napram starokatoliški cerkvi. Predsedoval je nadbiskup dr. Bauer. Prisotni so bili razni ministri za vere g. Voja Janičić, še tudi sarajevski nadškof g. dr. Ivan Srećić, ljubljanski škof g. dr. Bonaventura Jergić, škof iz Djakovca g. dr. Aksamović, škof iz Šibenika g. dr. Mileta, iz Banjaluke g. Garčić in apostolski administrator za Bačko, Banat in Baranjo g. Budanović.

Sport.

PISMO IZ CHAMONIXA.

III.

Chamonix, 29. jan.

Krasno solnce imamo vse čas olimpijskih tekem in vedno več občinstva prihaja. Včeraj jutraj so se najprej pričele tekme v umetniškem drsanju. Največje zanimanje so vzbujale enajstletna Švedinja Sonja Henie, Francozinja Mademoiselle Joly in Avstrijanka gospa Szabo-Plank, ki je svetovni šampion. Sedem ali osem sodnikov stoji poleg, vsak drži v roki belečnico in polnolno pero, gledajo na izvajanja in pridno zapisujejo. Zadnja je prišla na vrsto Američanka Miss Longham, ki je žela splošno občudovanje. Izid tekme se bo razglasil danes zvečer.

V lednem hokeju, ki je sledil, so ga ne samo Čehoslovaki, temveč tudi Belgijci in Švicarji težko polomili. Izid je sledeči: Švedska premaga Švico 9 : 0. Zed. države premagajo Belgijo 19 : 0. Kanada premaga Češkoslovaško 30 : 0. Pri tem je treba omeniti, da kanadsko moštvo ni bilo niti izbrano moštvo, temveč Graham Club iz Toronta. Igrajo naravnost »fantastično« imenitno, kot se je izrazil nek gledalec Francoz.

V curlingu, ki bi ga mogli primerjati nemškemu »Eischiessen«, je premagala Švedska Francijo z 18 : 10.

Včeraj zvečer je pripravila chamonixska občina slavnostni banket oficijelnim delegatom Olimpijskih iger v hotelu Majestic. Bilo je stopedeset povabilencev.

Danes jutraj je bila vojaška smuška tekma na 37 km s streljanjem. Ponoči je

bilo malo snežilo in toplomer je kazal 15 stopinj pod ničlo. Pot smučarjev je bila zelo težavna in sneženi vihar jih je mestoma ovrnil.

Provizorni izid (ne všteti streljanje) je sledeči:

1. Finska, v 4 urah, 5 m. 40 s.
2. Švica, v 4 urah, 6 s.
3. Francija, v 4 urah, 19 m. 53 s.
4. Češkoslovaška, v 4 urah, 22 m. 24 s.

Med tekmo sta odstopile: Poljska in Italija. Prvi se je izgubil en mož, druga je odstopila 14 km pred ciljem.

Ce se upoštevajo točke streljanja, ki izboljšajo izid, je oficijelni izid sledeči: 1. Švica, 2. Finska, 3. Francija, 4. Češkoslovaška. Hockey-match med Francijo in Vel. Brit. tanišo je končal z zmago slednje z 15 : 2. match Canada—Švica pa z krasno zmago Canadev 22 : 0.

V curlingu Vel. Britanija—Švedska je zmagala prva z 38 : 7.

Primorske vesti.

NAPAD NA DRI BITEŽNIKA.

V zadnjem času je »Goriška Straža« priobčila nekaj člankov, v katerih je ostro kritizirala postopanje italijanskih oblasti proti izobraževalnim društvom na Goriškem. Članki so bili popolnoma utemeljeni in podprti s prevodi dopisov, ki so jih dobila razna prosvetna društva od upravnih oblasti. Te dni pa je priobčil »Gloriale di Udine« dopis, kjer pravi med drugim: »da za tako pisanje ne zadostuje več teorij, temveč samo palica«. Dopis je bil očividno napisan v Gorici. Grozno sta skušala praktično izvajati dva nepoznana individua. V torek 29. t. m. okrog 11. ure zvečer sta prišla pred stanovanje dr. Bitežnika in zahtevala, da jima odpre. Gospa se je temu protivila in boljše oblačena gospoda sta odšla. Ko pa je drugo jutro dr. Bitežnik odšel v svoj urad, je zapazil, da za zasledujeta omenjena dva gospoda. Ustavil se je in vprašal, kaj želita? Komaj pa je izgovoril te besede, je dobil od enega z oroženo roko močan sunek v obraz, da je začel krvaveti. To pa ni bilo dovolj. Napadalec sta ga začela obdelovati po glavi in hrbtu. Na njegov klic na pomoč, se je zbralo tam nekaj ljudi, ki so nasilneza pregnali. Spoznal pa ju ni nihče. Dr. Bitežnik se je napotil h komisariju Diazu, kateremu je javil surovi, civiliziranih ljudi nevedni napad. Diaz mu je rekel, naj vsi zadevo pisмено javi oblasti. To je dr. Bitežnik tudi napravil, toda kakšen bo uspeh preiskave, lahko uganemo. Napad je noč rodila in se bo v tem pogreznul. Vendar naj Italijani znajo, da nista neodkritoskrna in surova sila rodila še nikoli nič dobrega, zdravega in plemenitega. Italijani se samo smešijo, ako mislijo, da bodo na ta način preprečili in ugonobili domovinski čut naših zatiranih rojakov.

V Vlom v Narodno tiskarno. Pred nekaj dnevi so neznanj tatovi vdrl v goriško Narodno tiskarno ter odnesli dežni plašč vođe in ček za 420 lir. Vodja je tatvino takoj naznanil pristojnim oblastim in vsem goriškimi bankam. Ravno ko je izstopil iz Ljubljanske kreditne banke, je prišol v banko neko dekle, ki je hotela prodati omenjeni ček. Poslovodja banke je spoznala, da je ček lastnina Narodne tiskarne in je dal dekle aretirati. Ona bo najhkrje izdala pravega krivca.

Tržaške »Novice« se v svoji zadnji številki obširno pečajo z »Mallin Histoin«. Dosednji svojci začetni poti poštenosti so očrtale začetek in žalobno žalosten konec tega glasila. Ki je začel izhajati zato, da zamore v njem odkladati strup vseh tistih, katerih je slova slovaškega ljudstva v teh težkih časih trpi v peti. Tatovi, potepuhi, lažnjivci, pljavke, oderuhi, plačanci, to so bili izrazi, ki so jih pisali izobraženi ljudje pri »Malem Histou«. Po deželi se je celo razširil glas, da so tržaški gospodje v takih milijone, namenjene združam, v žep. Ako primerjamo še »Kotiček za smeh« iz »Malega lista«, moramo res odrekat resnost. Vsi ti napadi so seveda naperjeni proti »Novicam«, ki so v kratkem času svojega obstoja splošno priljubljeno neodvisno glasilo in priznati moramo, da »Novice« že danes prekašajo marsikateri list, ki izhaja na Primorskem že precej časa. »Novice« so pač ist, ki govori iz naroda za narod. In na tem ne bodo ničesar spremenili vsi napadi »Malega lista«, ki bo počasi usahnil v korist naših zatiranih rojakov.

Napad na vlak. Tržaške »Novice« poročajo, da so neznanj tatovi skločili med postajami Stanje in Ribemberk na vlak in vrzili iz njega 10 vreč sladkorja, ki so ga hoteli spraviti v promet z vozom. Ker so pa že na postaji v Ribemberku pravčasno zvedeli za tatvino, se je »gš« zaenkrat ponesrečil.

— V ambulatoriju za tuberkulozne Okrožno urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani se je leta 1922 zglasilo 363 moških, 393 žensk, skupaj 762 bolnikov, pri katerih se je izvršilo 3777 ordinacij. Pljučna tuberkuloza se je konstatirala v 315 slučajih, tuberkuloza drugih organov v 80 slučajih, pri 195 slučajih pa se je dogajalo tuberkulozo v rodilni. Od pljučne tuberkuloze jih je bilo v I. štadiju 258, v II. štadiju 39, v III. štadiju 18. V bolnico je bilo oddanih 48 bolnikov, 5 jih je bilo predlaganih za zdravljenje v zdravilišču, röntgenoloških preiskav se je izvršilo 37, injekcij s tuberkulinom 300, z drugimi sredstvi 16. Od vseh obojestranih bolnikov jih je umrlo 12. Skrbstvena sestra je napravila na domu bolnikov 232 prvokratnih in 483 ponovnih, skupaj 715 posetov. Zanimiva je stanovniška statistika, ki se je vodila od meseca marca dalje. S tuberkuloznimi bolniki so v eni sobi skupaj bivali po 1 otrok v 7 slučajih, po 2 otroka v 4 slučajih, po 1 odrasel v 102 slučajih, po 1 odrasel (1) in 1 otrok (1/2) v 2 slučajih, 1 + 2 = 1, 1 + 3/2 = 5, 1 + 4/2 = 1, 2 = 104, 2 + 1/2 = 38, 2 + 2/2 = 19, 2 + 3/2 = 9, 2 + 4/2 = 9, 3 = 39, 3 + 1/2 = 5, 3 + 2/2 = 4, 4 = 22, 4 + 1/2 = 2, 4 + 2/2 = 2, 5 = 5, 5 + 1/2 = 2, 5 + 2/2 = 2, 5 + 3/2 = 1, 6 = 5, 7 = 1, 7 + 1/2 = 1, 8 = 2, 25 = 1. V slednjem slučaju gre za obljubeno barako. Take barake postanejo posebno lahko gnezdišča tuberkuloze, ako se med goste nastanjenjki prebivalci pojavi jetičnik. Žal je pa pri današnjih splošno znanih stanovaniških nepriklakah kako uspešno stanovaniško-higijensko delovanje nemogoče.

Službe iščete?

Naročite iz Osilje konkurzno in posredovalno glasilo »Furtuna«. Vsaka številka prinaša iz vseh pokrajin dežele okroglo 300 oglasov o prostih službenih mestih za moške in ženske v srbskem, hrvaškem, nemškem in ogrskem jeziku. — Cena 10 Din. Na mesec 35 Din, na četr let 100 Din.

Prosveta.

LJUBLJANSKA DRAMA.

»Beneški trgovci«. W. Shakespeare. V medodbe snovnega vpliva dramatika Marlowa na Šekspira spada ta napol vesela zgodba. Tendenca »Malteškega juda« je očitna. Marlow usivari v judu skazo človeka, strahilo za nalivne duše. Sivo brez individualnosti, roheč trinog in grobo karikiran zaznamovanec prokletega plemena, ki ne prosi sočutja in ga v nas ne izliva. Zato ta nečlovek ni ne psihološko doganjen in ne motiviran, še manj pa veren ter zanimanja vreden. To snov je izobilje Shakespeara v Šajloku v »Izročaj« izredne oderske učinkovitosti, poln duhovitega humorja, zabavnih situacij in lirskih momentov (V. dejanje). V Šajloku-judu pa človeka. Tip. Do dna doganjen, Trpeč in borec se s seboj in s okolico, ki ga davi. Zrtev časa in razmer je ta jud — že dekadentne dobe dožev, v kateri je mamon, uživanje in ohola verska nestrpnost izglojala deželo »plemčev« in rod trgovine. Dvoje dejanj le. Eno vedro, drugo žalno zastirto. Oboje pa neizogljivo. In neverjetno. Antoniju, beneškemu trgovcu, posodi začnčevani jud tristoš dukatov. Lahkomisljeni krščanski družbi, katera uživa svinjsko meso. Ki tepa v židu človeka, a ga potrebuje. Posodi denar na tri mesece. In si izvoli funt mesa iz telesa Benečana v slučaju, če ne bo plačan na kadenčni dan. Šajlok, začnčevanec, pritisnjen ob zid od družbe, ki zna zapravljati, a ne plačati — hoče človeškega plačila... V nečloveški obliki. In prične boj enega proti vsem. Odvedo mu lahkoverno hči Jessiko, razdeli mu imelek, izgubi pravdo in se mora odpovedati veri očeta. Zlikani civiliziranci, sili maskarad in ljubzenskih avantur, razbegajo krotko žival in ta se brani. »Čet animal est très méchant; quand on l'attaque, il se défend«! Zdal pa vsi po njem... In sladko-trapasti Graziano zbija sadistične šale pred doževnim senatom, prilžno mu sekundira po-ečnjak Salarino in v dramatični dekla-

maciji govori blagi... Bassanio o človečanstvu... Navsezadnje komedija. Bogata Porcia in nje družica Nerissa skrbje za zabavo. V družbi s snubci, z Lancetom in stariim Gobbo. »Morale« seveda v tej stvari ni iztikati... To imajo nekateri prav. Prvič: Brezdelica Bassanio rabi denar, da bi se ženil pri petični Porciji. (Ta ima tri skrinjice, izmed njih seveda izvoli pravo »v naprej določeni«.)

Drugič: Za potovanje si preskrbi Bassanio kredit pri Antoniju. Ta se pogodi z ničvrednim židom. (Vmes se izkaže, da je ta žid človek.) Plemiči odvedo judovo hči in preoblečena Porcija govori o »milosti...« In končno se v ultraviioletnih žarkih sladkajo trije pari... v beneški noči... In godba... Ubranosti? Tretjič: Edini žid se izkaže kot plemič. (Šekspir mu je namerl na kaftan nekaj tistodobnega blata — kar je zelo umljivo.) Toda stvar je priljubljena, iz malenkostnega ničla govori toliko življenjskih resnic, aforizmov, besednih dvilpov in zgoščene duha, da človek res grozi le nemakosti... In to krivico, ki se godi judu. Tisti pa, ki igra juda, mora premagati sebe in biti Šajlok, prepričati porca senat in publiko, da je imel prav — sicer se izleže iz te vednomlade zgodbe spektakel za stoletje. Sicer postane iz treh skrinjic, tivoljski ljubzenski srečolov, iz Jessike komedijantka, ki koketira s cirkusom in v Porciji dobimo damo, preganjajočo si svoj osamel dolgačas z smešno afektiranimi snubci... Ido... To naj bi bil skromen uvod za oteno uprizoritve. Nekaj kolega je odklonil podobno secciranje. Odstopil jo je drugim, morda bolj poklicanim — in znaniti ne mara zamer... Ima prav, čeprav je mlajši človek... Dragutinič, Oslpovič, Rogoz. Izborna igralna tehnika — (človek petkrat prečita besedo, desetkrat jo zamoli in še ni »objektivna«) — Šajlok brez notranje vere, vnanje židovski oderuh, igralsko srednje močna liliija. Pred senatom šibek. V tej sceni se mu ne sme smeleti niti stoletje v izvenaboni. Porcija ni dobrohotna tetka. Tudi ne teatralna lutka, prehajajoča iz groteske (de-

belo našminkane) v smešno-tragično lileenje. Gracija, prožnost, prirodnost? Nic krčevitost! Ne v glasu, ne v mimiki obraza in ne v tehniki igre. Porcija snubca: Eden član Sv. Treh Kraljev, drugi avtomatično nenaraven. Ker mu stvar ne leži. Prvi besneč zamorec z modernim marinarinim glasom, drugemu so dali — napočno vlogo. (Ostane mu še Shylock.) Antonio in Bassanio — zlasti pa Graziano, so tvorili lep tercet. Skladen. Tu je bil opaziti očen — hvalevreden trud. Tesman in Wangel to ne — Bassanio — da! (g. Peček). G. Danilo je že v »Voitku« dokazal, da so mu židovske vloge vše. In jih zna pridati. V »Azazelu« je to posebno dobro dokazal Kralj... Lancetol Gobbo (tudi stari) je prinesel življenje. Postopajsko lahkomišljen beneški tip iz naroda. — Jessika in Nerissa sta se trudili, da izpolneta nastalo vrzel v ženskem ansamblu drame. Kaj bi govorili več! Režija. Tistega »mrtvavega odra« pred rampo ni treba. To postane lahko polizkus oderske lahne atletike. In marsikdo se izpodtika... In čemu od blizu gledati in poslušati? Saj za zdrave živce lahko ostane vse na odru. No, na Dunaju in Berlinu... seveda... Publike je bilo polno... Lepa stvar je ta »Beneški trgovci«.

Ljubljanski opera. Na večerajni popoldanski ljudski predstavi je v »Prodani nevesti« prvič pela Marinko gđ. Bjela Rozumova, in sicer na angažma. Mlada češka pevka se je uvedla jako simpatično. Ima obsežen, prijetno zvoneč, v višini jasev, v nizini temno pobarvan glas prikupnega timba z več nastavki. Muzikalno je nadarjena, polje intonacijsko čisto, v igri in mimiki se ji ne pozna, da je začetenka. Publika jo je priljazo sprejela, gledališče nabitno polno. Zlasti mnogo je bilo mladine, pa tudi gostov z dežele.

Plesni večer. V opernem baletu je že dolgo časa vzbujala pozornost mlada, vitka plesalka gđ. Rut Vavpotičeva, hčerka odličnega našega akademikega slikarja g.

Dnevne vesti.

Ljubljana 3. februarja.

Država v državi.

Trboveljska premogokopna družba je med letošnji stavko, v prvi polovici meseca avgusta 1923 odpustila na tisoče svojih rudarjev, da so brez vzroka izostali od dela. Ker je družba pri zadnjih stavkah vedno nastopala s tem strašilom, rudarji svojih odpustov niso vzeli resno. Po končani stavki je Trb. prem. družba tudi večino odpuščenih delavcev sprejela nazaj v službo. Le nekaj sto rudarjev ni hotela sprejeti. Med temi odpuščenimi delavci je bilo le nekaj delavskih zaupnikov, po večini so pa bili družinski očetje.

Vsem delavcem je bilo takoj očito, da jih družba radi tega ne sprejema nazaj na delo, da si prihrani plačevanje draginskih dokladov za žene in otroke. Rudarji so prišli sami in potem svojih organizacij, da bi jih družba sprejela nazaj v službo, toda brezuspešno. Dokazovali so, da niso dali družbi za odpust nikakega povoda in da za stavko niti niso agitirali, kar je smatrala Trb. prem. družba za največje pregreho. Okrožno sodišče v Celju je moglo v resnici le nekaj delavcev obsoditi po členu 11. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Večina odpuščenih delavcev niti celjsko sodišče ni moglo obtožiti. Pa tudi one delavce, ki so bili po celjskem sodišču po čl. 11. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi obsodeni, je vrhovno sodišče v Zagrebu oprostiti z razlogom, da imajo delavci pravico do stavke ter da jo smejo voditi in organizirati. Dne 24. decembra 1923 je bila v skupščini soglasno sprejeta resolucija „Jugoslovanskega kluba“, da mora vlada ukreniti vse potrebno, da sprejme Trb. prem. družba vse odpuščene delavce nazaj. Minister za šume in rudo je izjavil, da se strinja s to resolucijo. Toda ravnatelj Trb. prem. družbe se javno norčuje iz skupščine in vlade čes, „da Pašić kann uns gerne haben!“

Kakor v zasedb skupščini in ministrstvu, je Trb. prem. družba vložila proti 25 delavcem, ki so vsi družinski očetje, pri okrajnem sodišču v Laškem tožbo, da morajo izprazniti stanovanja v 8 dne. Laški sodnik je razsodil v korist Trboveljske in se ni oziral na ugovore tožencev, da niso neopravičeno izostali iz službe, da so bili ves čas pripravljani delo nadaljevati, da jim pa Trb. prem. družba tega ni dopustila, da je kr. stol sedemdeset v Zagrebu izrekel odločbo, da imajo delavci pravico do stavke, vsled česar Trb. prem. družbi ne bi smel služiti za povod odpuščenja službe razlog, da so radi stavke izostali od dela in končno, da je bila v skupščini dne 24. decembra 1923 sprejeta soglasna resolucija, da mora Trb. prem. družba odpuščene delavce sprejeti nazaj na delo ter da se je minister za šume in rudo to resolucijo prisvojil.

Kaj čuda, da se smatra Trb. prem. družba na podlagi takih razsodb za vsa-mo- močno ter da si upajo njeni ravnatelji norčevati se iz vlade in našega ministrskega predsednika! Upati je pa vendar, da vlada v Sloveniji ne bo hotela poleg sebe še vlado Trb. prem. družbe ter da bo tej dokazala, da mora respektirati sklepe skupščine in ministrstva za šume in rudo.

Citatelji »Narodnega dnevnika«

V Ljubljani smo dosedaj pošiljali list tudi nenaročnikom. S pondeljkom ustavimo pošiljanje lista na ogled. Kdor torej želi še naprej redno dobiti list, mora priložiti naročitev najkasneje do pondeljka zvečer v naši upravi na Marjetinem trgu, števil. 8.

Naročnino bo v Ljubljani pobiral pri naročnikih naš inkasent. Poravnava se pa naročnino tudi lahko osebo v upravi.

Kakor hitro kdo naroči list, se mu prične takoj drugo jutro redno dostavljati na dom. Vsak naročnik mora samo točno označiti kraj, kam se mu naj jutraj dostavlja list.

Zunanji citatelji, ki so doslej dobivali list na ogled, naj blagovoli vsaj do 10. februarja naznaniti, ali se naroče na list. S tem dnem namreč ustavimo pošiljanje lista na ogled tudi na deželo.

PROTEST GLAVNEGA ODBORA

KMETIJSKE DRUŽBE.

Glavni odbor »Kmetijske družbe« je poslal g. velikemu županu ljubljanske oblasti protest proti odgoditvi obnega zbora »Kmetijske družbe«. V protestu navaja, da je osrednja vlada z odgoditvijo obnega zbora prekršila svoje lastne obveze in pogajila sporazum, ki je bil dosežen med spornima strankama po intervenciji pokrajinske vlade. Vlada je prezrla pravila družbe in jo oskodovala njene gospodarske interese. Končno zahteva razveljavitev odločbe obnega zbora in takojšnje sklicanje obnega zbora.

Mariborski operni ansambl in »Narodni Dnevnik«. V »Mariborskem pismu« z dne 29. januarja je naš dopisnik na neroden način izrazil svojo nejevoljo nad odhodom g. Rumpca iz mariborskega gledališča. Brez potrebe je namreč vpeljal naš dopisnik v odhod g. Rumpca operni ansambl in si pri tem dovolil pavšalno in neupravičeno kritiko opernega ansambla, vsled katere se je ta čutil razžaljenega. S to konstatacijo smo, kot upamo, popravili napako našega dopisnika, kajti samo ta in ne »Narodni Dnevnik« se je pregrešil proti mariborskemu ansamblu. — Kakor razumemo in tudi odobravamo, da je nastopil operni ansambl za obrambo svoje časti, tako pa moramo odklanjati način njegove obrambe. Če se je čutil operni ansambl razžaljenega, potem je bila njegova dolžnost, da se obrne najprej do »Narodnega dnevnika« in šele potem, če mu ta odreče satisfakcijo, je upravičena pot v javnost. Operni ansambl pa tega ni storil, temveč je pod ugrozo stavke dosegel od intendanta g. Dr. Brnčiča, da je ta sklic konferenco gledaliških recenzenov, glasbenih strokovnjakov in nekaterih oddelčnih prijateljev mariborske opere. Na tej konferenci se je, po poročilu »Tabora« soglasno in zelo ostro obsodil napad (1) »Narodnega dnevnika« in se podpisala izjava, v kateri se trdi, da je »Narodni Dnevnik« zagrožil »zloboten napad« na operni ansambl mariborskega gledališča. — Se predno je bil »Narodni Dnevnik« o aferi obveščen, se predno mu je bila dana prilika, da popravi napako svojega dopisnika, je že konferenca obsodila »Narodni Dnevnik«. In ne zadostil »Narodni Dnevnik« je bila tudi takol ob-

javljena! — S tem pa je operni ansambl prešel iz obrambe v napad in nas oprostil vsake obzirnosti. Ker pa se kljub temu zavedamo važnosti mariborskega gledališča za naš narod in njegovo kulturo, kar smo kljub svojemu kratkemu obstoju že jasno dokazali in ker smo končno prepričani, da je bil operni ansambl resno izigran od gotovih krogov, katerim je »Narodni Dnevnik« na poti, zato ne bomo izvajali proti opernemu ansamblu nobenih konsekvenc, temveč bomo mariborskemu gledališču slej ko prej naklonjeni. Pač pa smatramo za potrebno, da naglašamo sledeče: Tudi na najbolj nepopolne kritike se ne odgovarja z grožnjami štrajka. Proti napadnim in zlohotnim kritikom ni potreba nobenega posebnega orožja, ker obsodi take kritike občinstvo naučinkoviteje. Če rabi mariborsko gledališče podporo javnosti, da mu bo zvišana državna subvencija, potem z napadi na dnevniški gledališču gotovo ne bo pomagano. — Potrebno pa je, da izpregovorimo še par besed na račun smešnega »Tabora« in raznih demokratov, ki bi radi kovali iz konflikta za sebe kapital. Smešni »Tabor« piše namreč, da smo se pregrešili proti javni morali, ker nismo objavili resolucije, ki je bila sklenjena na omenjeni konferenci in v kar se je obvezal naš mariborski urednik. Najprej moramo konstatirati, da ima pravico dati obvezne izjave za »Narodni Dnevnik« samo njegov konzorcijski ali pa glavni urednik. To je pravilo pri vseh listih in zato ni nič nihanje upravičeno zahtevati od g. Rekarja obvezne izjave, še manj pa je bil on upravičen podati tako izjavo. V bodoče naj zato operni ansambl ubere pravičnejšo pot. — »Tabor« in demokratični listom pa bodi povedano končno še to, da smo jim prav hvala za to, da so se skušali tudi z ne-honetniimi sredstvi obvarovati pred konkurenco, katere se boje s strani »Narodnega dnevnika«. V tem je namreč bistvo cele afera!

— Promocija. Na zagrebški univerzi je promoviral za doktorja filozofije g. Fran Sušnik.

— Subotička pravna fakulteta. Subotička javnost in občinska uprava sta se energično zavzeli proti premetitvi subotičske pravne fakultete v Novi Sad ali Sarajevu. V nekaj dneh se bo vršila v Subotici občinska seja, ki se bo počela izključno s tem vprašanjem.

— Opozorilo. Členice čitatelje opozarjamo, da je v večeršnjim dnevem g. Marija Tausas zopet prevzela vodstvo splošno znane in priljubljene restavracije »Lloyd« na Sv. Petra cesti. — Vodstvo restavracije »Koroški dom« na Poljanski cesti pa je prevzela g. Kati Korošec.

— Iz državne službe. Upokojeni so pri finančni delegaciji v Ljubljani revidenti Fr. Kralj, Anton Simčič, Anton Zalc, vodja finančnega urada Fran Melihar in oficijal F. Dornik. Imenovan so za carinskega pripravnika v Mariboru Lovro Vavpotič, za šefa poštno-hranilniškega oddelka v Ljubljani Josip Otčenar, istotam za računovodjo Ana Uršič in za uradnico Matilda Škof. Prestavljen je od državne borze dela iz Maribora v Zagreb pisar Jakob Šalič.

— Bivši avstrijski poslanec Malik je umrl na Dunaju v starosti 70 let in znan po svojih vsenemskih nastopih v dunajskem parlamentu. Malik je bil izvoljen za poslanca v Ljubljani na Stajerskem. Zadnja leta se ni politično udeleževal.

— Obnoven proces proti morilcu Daskalova. Kakor znano, je bil morilec bivšega bolgarskega ministra Daskalova Atanas Čičankov v oproščeni od praške porote. Čičankov pa po oprostitvi razsodbi ni bil spuščen na svobodo, ker se je zavezal za nova obvezila delstva. Proces proti morilcu je bil obnoven in pride Čičankov znova pred praško poroto v letošnji drugi sezonski perijodi.

— »Slobodne Novine«, nov narodno-socialistični list je pričel izhajati v Zagrebu. Izdaja in ureja ga dr. Ivo Poltice. List bo izhajal vsakega 10. in 25. v mesecu in znaša naročnina 10 Din četrtletno.

— Na naslov poštne uprave. Zadnja »Nova Pravda« navaja razne slučaje, kako poštna uprava, oziroma posamezni njeni organi malomarno dostavljajo list naročnikom. Posebno slučaj nekega naročnika na Polzeli je kričel. Trikrat zaporedoma je bil na naslovniku poslan list in vselej vrnil v upravi s pripombo »se ne sprejme«. Naročnik, opozorjen na neredno dostavljanje, je na polzelski pošti sam interveniral radi dostavljanja »Nove Pravde«. Toda zastoli. Lista navzile intervenciji naročnik ni dobil. — Na ljubljanski pošti se čez naslove napravi kratkoročno križ in se list vrača kot »se ne sprejme« nazaj upravi. »Nova Pravda« upravičeno prija do skupa, da to ne morejo biti samo »pomote« poštinih organov, ampak postopanje, ki zasleduje namen, škodovati listu. — Tudi uprava »Narodnega dnevnika« je že ponovno ugotovila slučaje, da se izključno po krivdi poštinih organov ne dostavlja redno list. Vsekarer mu moralo poštno ravnateljstvo energično posredovati vmes in enkrat za vselej preprečiti slučaje, ki ustvarjajo domnevo, da nekateri poštini organi pristansko postopajo pri dostavljanju gotovih listov.

— Opozorilo Členice čitatelje opozarjamo, da je vodstvo splošno znane in priljubljene restavracije »Lloyd« zopet prevzela g. Marija Tausas. Več pove današnji oglaš.

— Hrvatska starokatoliška cerkev je izvršila svojo organizacijo in izvolila svojega škofa v osebi spitskega kanonika in župnika Marka Kaluzijere, ki ga bo v Zagrebu posvetil škofarski starokatoliški škof. O. Kaluzijera je star 46 let, zelo agilen in sposoben mož, v katerega postavlja cerkev velike nade. Novozvoljeni škof je iz uglede dalmatinske rodine na otoku Korčuli. Njegov stric je bil spitski škof Marko Kaluzijera, ki se je skupno s Strossmayerjem boril na vatikanskem koncilu proti nepogrešljivosti rimskega papeža. Starokatoliška cerkev ne priznava papežev nezmisljivosti, celihata in drugih takih stvari, ki niso v soglasju z evangelijem. Službo božjo izvršuje v živem narodnem jeziku.

— Pogajanja za madžarsko inozemsko posojilo stoji glasom izjav ministrskega predsednika grofa Bethlena ugodno. V Londonu je izdelan načrt in podpisana dva protokola, ki sta bila predložena reparacijski komisiji.

— Predsednik češkoslovaške senata Prašek, je podal ostavko na svoje mesto. Istočasno se je poslovil od uradništva. Odstopil je kot žrtev »spiritalne afera«, ki seveda s tem še ni rešena.

— Pogodba za medsebojno izročanje hudodelcev med Avstrijo in Italijo je bila pred-

ložena dunajski zbornici v prvo čitanje. Socialistični poslanec dr. Ellenbogen je imel daljši govor o pravni nesigurnosti v Italiji.

— Dunajski invalidi, tristo po številu so udri v zbornice prostore, da bi vplivali na poslance v njihovem sporu z bolniškimi blagajnami in protestirali proti temu, da niso bile izplačane rente.

— Ministrski svet v Rimu je zavrnil rekurz južnotiroških planinskih društev proti njihovu razpustu.

— Prometna akademija v Beogradu. — Udrugižen narodnih železničarjev je zaprosilo ministra za pravosodje, da se osnuje v Beogradu triletna prometna akademija, v katero bi se sprejemali kandidati z maturo. Ta šola bi naj imela značaj visoke šole.

— Društvo za poulično deco. V Zagrebu ustanovljajo društvo za poulično deco. Zaprščene otroke, ki se klatijo brez vsakega nadzorstva po cestah, bodo zbiral v šolskih prostorih in jih zaposlili na vse mogoče koristne načine. Vzgojo bodo po ameriškem vzorcu oprli na samovolje dece.

— Celjske novosti. Državna realna gimnazija v Celju je štela ob koncu prvega polletja 286 učencev, med temi 32 deklet. Povodni uspeh je dosegel 172 učenec, s čim neizodostnim 60, z dvema ali več nezadostnim 52. — Trgovska šola je štela 180 učenec. 25 odstotkov jih je došlo nezadostni uspeh. — Arctiranit so bili radi tatvin pri tvrđi Peter Maldič uslužbenec tvrđice Gračner, Stropnik, Kosovnik in Možina. Kradli so pile in železne osi katere so potem prodajali dalje. — Umrl je v Zavodni pod Sv. Jožom posestnik Anton Vrečar p. d. Marovšek. — Koncert »Glasbene Matice« v Mariboru se vrši v sredo dne 6. februarja v Goetzkovi dvorani. Program je prvovrsten in sicer se ogle Pavčič: »Če rdeče rože...« Premrl: »Zakaj?« Adamič: »Kralj Matjaž«, Grieg: »Samotar«, bariton-solo s spremljevanjem družbenega orkestra polje pater Kolb v Zagrebu. Sattner: »V nepeljnični noči«. Vdostvo zbora je v rokah g. ravnatelja Frana Topića.

— Il. primorski ples. Dne 1. marca pride primorski akademiki s sodelovanjem primorskih gosp. Il. primorski ples; ostala društva prosimo, da to blagolotno upoštevajo. — Odbor.

— Elitni tehniški ples, ki ga pradi akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov (A. D. J. T.) pod pokroviteljstvom Udrugižen jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, in častnega damskega komiteja, se vrši v torek dne 5. februarja v vseh prostorih Narodnega doma. Pričetek ob pol 9. uri zvečer; običajni sprejem ob pol 9. uri. Čisti dobiček je namenjen izpopolnitvi strokovne družbe ne knjižnice. Vstop le proti vabilu.

— Tragična usoda patološkega starca. V Obedišču na Hrvatskem je živel 50letni Mato Cesar, ki se je zaljubil v neko mlajšo vdovo. Parkrat je se skušal pripraviti do tega, da bi stopila z njim v odnosa, toda zaman. Te dni pa je prišel v njeno stanovanje, potegnil nož in ji zadal tri težke rane v trebuh in nogo. Po svojem zločinu je zbežal v bližnji gozd in se ustrelil.

— Incident ob romunski meji. Iz Velikega Gradišča javljajo, da so romunske obmejne čete ubile našega državljana Stanislava Grulića, ki se je pečal z rihlovom.

— Težave pri repatriaciji Rusov. Stevilni Rusi, ki so bili nastanjeni v naši državi in so tokom zadnjih dveh mesecev dobili potne liste za povratek v domovino, so se morali vrniti z besarabske meje. Vsi se pritožujejo, da so jih sovjetske oblasti pod raznimi pretekami ovirale prekorajiti državno mejo.

— Navodila obmejni policiji. Ministrstvo za notranje zadeve je poslalo na vsa obmejna oblastva navodila za strogo nadziranje potnikov, ker je doznalo, da prihajajo v državo razni sumljivi elementi.

— Zverstvo zaljubljenega mladeniča.

Dušan Kereš, 25letni mladenič iz sela Gornje Jagodine, je bil strastno zaljubljen v neko 19letno dekle Ružico. Nekega dne jo je poiskal na paši in ji razložil svoja čustva, ki pa jih ona ni upoštevala. Vzel je torej kamen in jo tolkel po glavi, dokler ni obledela napol mrtva. To je za premagala živinska strast in jo je v takem stanju zlorabil in jo končno še oropal. Nesrečnica, ki so jo pastirji prenesli v neko hišo, je kmalu nato umrla, zločinca pa se nahaja v rokah pravice.

— Hudodelstva med našim narodom. Med hudodelstvi proti osebi so za naš narod najznačilnejši ubitji. Posebno v južnih pokrajinah prihaja o se zelo surovi psihi, podvrženi burnemu in silnemu temperamentu. Da gre za temperament in ne za zlonamernost, nam najbolje pokaže kazenska statistika. Od 1734 obsojencev radi hudodelstva proti varnosti telesa, ki so se končala s smrtjo, je bilo 963 ubitov in v 871 slučajih so bili merodajni morilni nažbi. V večini slučajev uboja je zopet izraz velike vlogo alkohola, to zlo, ki ga je treba temeljito iztrebiti.

— Samosvojni polzku 12letne deklice. V mesini bolnišnici v Subotici je bila zaposlena 12letna deklica Katica Granja. V bolnišnici so jo obdružili, da je ukradla svoji tovaršički rokavice. Po nedolžnem obdolženju deklico je to tako užalo, da je pri sediš domov. Izpila steklenico ličila. Deklico so komaj rešili smrti.

— Ker je bil pošten in ni mogel vrniti svojih dolgov, se je hotel v Zagrebu ustreliti trgovski pomočnik Slavko Friedman. V pismu je napisal, da bi si lahko pomagal na nepošten način, češar pa ni hotel in mogel storiti.

— Sportni karneval se vrši 9. februarja v Narodnem domu. Kakor kaže bo to ena najlepših prireditvev v letošnjem predpustu. Posetniki karnevala bodo imeli priliko videti razne komične situacije iz velikih mednarodnih tekmepovodim turnej svetovnih moštev po Španiji, Afriki itd. Tudi je že prijavljenih nebroj skupin originalnih mask, ki bodo dale večeru v resnici značaj velikomestnega karnevala. Sodeluje godba Dravske divizije. Del čistega dobička je namenjen Olimpijskemu fondu in zgradbi Sokolskega doma na Taboru, radi česar se pričakuje polnoštevilnega obiska.

— Kdor rabi pila — šteti s časom in denarjem! Dokaz bo prinesel pri poskusih kuhli s pilom dne 1. februarja ob 5. uri polpodne v telovadnici Mladice (vhod Subičeva ulica). Opozorjamo vse cenjene gospodinjke, katere ne poznajo prednosti pilna proti drugim kurivom, da se udeležijo znanilnega nadzavanja.

To in ono.

Noga.

Gospodična Magda Trott pripoveduje v nekem praškem dnevniku o svoji nesreči. Ta nesreča je silno čudna narave: gospodična Magda ne more spati, ker ne ve, kako mora imeti v postelji — svoje noge.

Takole je bilo: Gospodična Magda je zvedela od nekega mladega moža, da polo-že pesimisti pri spanju koleno desne noge preko kolena leve noge, pedant pa imajo v spanju desno nogo iztegnjeno, levo pa malce skrčeno. Hudobneži položijo gleženj leve noge na koleno desne noge, dobričine pa imajo v spanju skrčeno levo nogo daleč naprej, dočim je desna ravnanja.

Ko je gospodična Magda vse to zvedela, si je najprej zapomnila. Zvečer pa, ko je šla spat, ni mogla ugotoviti, kako je spala vsa leta svojega življenja do dne, ko je zvedela, kako položijo različni ljudje noge v spanju. Poskušala je vse mogoče: nogo tako, pa zopet drugače, potem nbe nogi drugače — pa ni šlo. Premetavala se je brez spanja do polnoči, ko jo je ozmelerjala sestra, češ, da naj miruje, sa ni milnsko kclo. Pa ni šlo. Obvezala si je levi gleženj z ruto, ker se li je zdelo, da je bolj košen, kakor desni, pa tudi ni šlo. Ob štirih zjutraj si je nesrečna Magda zaželela, da bi imela samo eno nogo, da ne bi tiščala druga noga prve...

Zadnja svojega rodu.

Z bitko pri Culledenu (24. aprila 1746) so splavale po vodi vse nade stuartskih pretendentov na angleški prestol. Do tedaj so katoliške države priznavale kot »kralja« Jakob III., toda njihova nadaljnja podpora je bila zelo problematična. Oče Jakob III. in njegov sin Karel Edvard sta živeča največ v Italiji, kjer je bil Jakobov drugi sin kardinal, ki je igral v Rimu precejšnjo ulogo. Oče je umrl 1766, sin Edvard pa se je kot grof Albany l. 1772. oženil z grofico Louizo Stolberg-Gedern, ki za vzema kot grofica Albany v italijanskem literarnem življenju znatno stališče. Veliki dramatik Alfieri je bil do nje smrti pod njenim vplivom. Pozneje se je zaljubil vanjo francoski slikar Fabre. Tudi pesnik Ugo Foscolo je bil v njeni bližini. Vsi so jo imenovali kraljico brez kraljevine, toda kraljico src.

Dne 29. jana. je poteklo sto let po njeni smrti. Njena poroka z grofom Albanyjem je bila delo francoske vlade, ki je spoznala, da pianosti vdani pretendent ne more več upati na polastitev prestola, da pa je še vedno zmogel skrbeti za dinastične potome. Mlada grofica Stolberg je bila stara 19 let ter je živeča s svojo materjo v skromnih razmerah v Bruslju. Pretendent pa je bil star 52 let. Po poroki sta se naselila v Rimu. Ker pa papež ni spoštoval njunih »kraljevskih pravic«, sta se po dveh letih preselila v Firence. Grof Albany je vedno bolj pilančeval, toda svoje mlade žene se ni hotel na noben način iznebiti. Hiša, kjer sta stanovala, je bila vedno skrbno zavarovana. Po neki zelo strašni zakonski sceni si je izmislil pesnik Alfieri načrt, kako bi ušla mlada grofica svojemu možu. Ko sta obiskala v nekem samostanu čipkarsko razstavo, so grofa naenkrat pustili pred vrati, grofica pa je bila na varnem v samostanu. Njen sorodnik kardinal je izposloval, da se je smela naseliti v Rimu. Pred novim letom 1781 jo je spremlilo krdo jezdecov v Rim. Kmalu je prišel za njo tudi pesnik Alfieri, ki se je shajal z njo le v najboljših krogih, ker ni hotel škodovati njenemu imenu. Ker pa so kljub temu širili nerodne govorice, je zapustil tedaj že slavn Alfieri 4. maja 1783 Rim. Prihodnje leto je prišlo do zakonske ločitve s pretendentom. Grofica Albany je dosegla od papeža dovoljenje za izselitev iz papeževne države in je odpoštovala v Kolmar, kamor je privabila tudi Alfieria. »Pretendente« je umrl 30. januarja 1788 v Rimu.

Po njegovi smrti se je preselila vdova v Pariz, kjer si je dala v svoji hiši častitati kot kraljica. V salonu je bil napravljen prestol z baldahinom in angleškim grbom. Nagovor »svetličanstvo« je bil prepisan. Ker se je čutila še vedno kot kraljica, ni hotela »legalizirati« svojega srčnega razmerja z Alfierijem.

Oba sta živeča do avgusta 1792. v Parizu. Ker pa so postajala tla vedno bolj vroča, sta se preselila v Firence, kjer sta preživela zopet par mirnih let. Alfieri se kljub svojim svobodnomiselnim nazorom ni mogel strinjati z razvojem francoske revolucije, postal je nervozen in grofica je morala marsikaj pretrpeti.

Alfieri je umrl 8. oktobra 1803. Svoje premoženje je zapustil grofici, kakor tudi svojo literarno zapuščino. Takrat je imela grofica že razmerje s slikarjem Fabrejem.

Pod francoskim gospodarstvom je morala nekaj časa živeti v Parizu, kjer je občeval Napoleon z njo kot kavaleri. Po novem povratku se je intimno spoznala z Napoleonovo sestro Elizabet Bacciochi, toskansko knežjino.

Končno je umrla 29. januarja 1824, stara 72 let. Njen glavni dedič je bil slikar Fabre.

»Za debeluharje so nastopili na Norveškem zadnje mesece preceli nerodni časi. Kakor znano, je uvedla tudi Norveška prepoved alkohola. Zadržanje čase pa je zapazila policija v Kristianiji, da se je pojavilo po mestnih ulicah zelo mnogo izredno debelih okornih ljudi. Policija prve dni ni mislila v njih ničesar slabega in marsikateri stražnik je še sočustvoval s starim debeluharjem, ki je težko sopihajoč drsal po ulici. Nekega dne je pa dobila policija nalogo, da prvega debeluharja preišče. Res so ga preiskali in našli pod obleko razne aluminijeve oklepe, ki pa niso služili v namene kot vitezovi v srednjem veku, ampak bili so otili in vsebovali rajsko kapljico. Odsej pa policija vsakega, le malo debeluharja človeka, ki ga zaloti v Kristianiji, aretiraj in preišče. Seveda vodijo takšne preiskave pogostokrat do zelo neuljubih scen, zlasti ker se može, ki se ponajajo z nenavadnimi proporcijami pogosto tudi precej nerazni.

28 letna stara mati. Japonsko časopisje poroča, da živi na Japonskem najmlajša stara mati na svetu. Mala Muri Nidzukumi iz Takana se je namreč poročila s trinalstnim letom, kar je na Japonskem običajno. Njena hči se je poročila s štirinajstletim letom in tako je postala stara mati.

Čudni običaji. Na Sardniji je ohranilo ljudstvo mnogo zelo čudnih običajev. Tako morajo ženske roditi le ob gorečem ognjeniku. Ko se približa ura poroda, mora moč nemudoma zapustiti svojo ženo. Ne sme pa pozabiti na belo obleko, ki jo mora obeti na hišna vrata, kar pomeni da smejo sosedi leteti za njim in vpliti: Nesrečnež, nesramnež itd. Potem pridejo ženske, ki tolzajojo potrdnico. Ko je otrok že na svetu, se vne mož in prične božati ženko.

Ziv prodal svoje trup'o.

Te dni je umrl v New Yorku nemški artist Marinelli, velik original. Svojo karijero je pričel v Berlinu. Delal je zase veliko rekamo. Ko se je dvignil pred njegovo programno točko zastor, je videlo občinstvo na odru drevo, okoli katerega je bila ovita velika zelena kača. Med sikanjem se je spustila na oder in iz nje je skočil Marinelli. Prišel pa je tudi na kleč, ki je dala povod različnim govoricam. Prodajal je namreč svoje truplo neki znanstveni družbi. Koliko je dobil zanj, se ne ve, toda znano je, da je moral na svoje potovanje vzeti s seboj kovinsko rakev, na kateri je bil nasov dotične znanstvene družbe in navodilo, kako je treba ravnati z njegovim truplom. Sedaj se vesel vsa Amerika, da ga bo mogla videti v spiritu. Tako so govorili ob njegovi smrti, toda pozneje se je zvedelo, da je odkupil od družbe pravico do svojega trupla. Da je ostal Marinelli siromašen artist, bi sedaj pač že rezali njegovo truplo znameniti ameriški kirurg.

Nemški vplivni politični krogi pripravljajo kandidature gen. v. Seeckta za predsednika nemške države. Volitve se bodo vršile najbrže že letos. Vendar pa je dvomljivo, da-li se bodo vse meščanske stranke zednile za njegovo kandidaturo. Vsekakor je treba računati na odpor socialdemokratov.

Redukcija uradništva v Nemčiji se nadaljuje z veliko naglico. Dosedaj je reduciranih že 15% uradnikov. Celokupno bo reduciranih 35% vsa uradništva. Nekateri listi vidijo v redukciji politične namene. Redukcijo vodijo trije višji uradniki, ki so vsi pristali desnice.

Tročki v prognanstvu. Angleški listi poročajo iz Moskve, da je bil Trocki prišljen zapustiti Moskvo in se nastaniti v nekem majhnem mestecu južne Rusije, kjer ga bodo nadzorovali agenti Čeke. Nekateri njegovi nasprotniki so predlagali njegovo aretacijo, kar pa ni bilo sprejeto iz strahu pred nemirji, ki bi se morda pojavili v armadi, kjer ima Trocki precej prijateljev.

Poročil se je Japonski prestolonaslednik Hirohito. Pri tej priliki je dobil vse polno čestitk raznih evropskih držav, za katere se je zahvalil radiotelegrafskim potom.

Za odpravo obsednega stanja so se zadnje dni pogajali nemški socialdemokrati in zmerni zastopniki meščanskih strank. Državni predsednik Ebert pa se ne more za to odločiti in tudi kancelarja Marxa ovirajo talne sile. Predsedem pripišejo krivdo notranjemu ministru Jarresu in voljaškim krogom, ki hočejo izvesti volitve na Württembergem v znamenju obsednega stanja.

Drobne vesti.

s Iz Rusije. Na sovjetski konferenci v Jekaterinoslavu je izjavil inž. Kauen, da znaša vodna sila Dnjepra v Jekaterinoslavu 2 milijona konjskih sil v svrhu elektrifikacije. Konferenca je sprejela njegov načrt. — Delovni čas v posameznih podjetjih je znižal na 6 ur. Gre predvsem za rudnike in kemično industrijo. Šesturni delavnik pa velja tudi za telefonske in telegrafске uslužbence.

Kronika.

k Pobegnili je neznanokam od svoje- ga oskrbnika Janca Nika iz Bistrice pri Crnomlju 14letna Jožeta Petan. — Pravtako je pobegnil od svojih staršev 12letni Stefan Cuzak iz Šmarce pri Kamniku.

k Sreča in nezgode vojaka Jančeta. Vojak Janče, recte Milan Bacović, je brez-dvomo dosegel svetovni rekord v begu iz zaporov. Janče je vojak, ki ne more že šest let odslužiti svojega roka. Strinjal se je bil prijet od policijskih oblasti in najinjši se mu je posrečilo zbežati. Skoro neverjetno. S svojo komando v Kragujevcu ne živi v baš najboljših odnosih. Na svojo nesrečo se je po petnajstem begu vrnil v prestolno mesto Beograd. Komaj pa je Janče prispel na beogradske kolodvor, ga je že zapazil neki detektiv, njegov star znanec in ga odvedel v »kvart«. Zadržal je bil vojak Janče v Beogradu pred tremi meseci in je nadzor

Gospodarstvo. Autonomne finance.

Vprašanje avtonomnih financ postaja z vsakim dnem bolj pereče. Sedanji položaj ne more zadovoljiti nikogar, ni avtonomnih organizmov, ni davčnih zavezancev. Slednji tožijo, da so vsled državnih in avtonomnih davščin preobremenjeni, prvi pa tožijo, da v zvezi preobdobja komaj krijejo najnujnejše tekoče izdatke. Da bi mesta, okraj, občine itd. vršile v sedanjih silah težkih časih kako kulturno ali socialno, osobito oskrbno akcijo v večjem obsegu, o tem že davno ni nobenega govora več.

Tu je treba inicijative! Predvsem je to naloga finančne in politične uprave, ker spada rešitev avtonomnih financ brez dvoma v okvir njunega delokroga. Saj si tudi sedaj politična kakor tudi finančna uprava lasti pravico kontrole, da se vrši kritje avtonomnih potrebščin na tak način, da se sklada z javnimi interesi in hkrati nevarno interesom erarja. Politični, odnosno finančni upravi pa pripada inicijativa tem bolj, ker vrše navedeni organizmi v velikem obsegu tudi posle prenešenega delokroga in sodelujejo hkrati tudi pri davčni prireditvi in izterjavi. Končno izvajajo avtonomni zastopi svojo obdajbeno pravico le od države. Slednja ima zbog svoje davčno gospodarske pravice tudi možnost in dolžnost dati okvir, v katerem naj se vršijo avtonomne davčne dajatve.

Dosedaj so politične kakor tudi finančne uprave omejevale svoje delovanje v našem vprašanju le na to, da niso avtonomne davščine preveč obremenjevale davčne moči davkoplačevalcev. Vsi znaki pa kažejo, da so že izčrpana vsa sredstva in da so avtonomne davčne dajatve v zvezi preventivnim odredbam finančne in politične uprave že dosegle tako višino, da hkrati bistveno začeno vplivati na našo davčno moč.

Da niso to prazne marnje, je razvidno že iz sledečega. Glavni vir dohodkov avtonomnih organizmov so doklade k osebnim davkom. Dohodki iz lastnega premoženja ali lastnih podjetij ne pridejo bistveno v poštev, ker se taka podjetja večinoma ne vodijo v pridobitnem namenu. Doklade na trošarino niso priljubljene; tudi se jih davkoplačevalci lahko izognejo na več načinov. Isto velja glede taks in pristojbin, katere vpletajo avtonomni zastopi. Finančni efekt teh davščin je običajno nižji kot efekt doklad k neposrednim davkom.

Ravno te državne neposredne davščine je pa finančna uprava v povojni dobi skrajno zvišala. Že državni davki sami konsumirajo pretežni del donosov. Če se pobirajo poleg visokih državnih davščin še visoke avtonomne doklade, potem je skrajna nevarnost, da prekorajimo pri obremenitvi oni interesni minimum, katerega mora imeti vsak davkoplačevalec pri svojem obratu ali poslovanju. Dejansko so prišle avtonomne doklade v posameznih mestih, občinah in okrajih na tako višino, da absorbirajo ves materialni uspeh posameznih davčnih virov. Posebno velja to za hišni davek in za posebno pridobitno. Kvarnost takih dajatev je bila nesporno merodajna, da je finančna uprava v svoječasni davčni reformi maksimirala višino avtonomnih dokladov pri hišnem davku in pri pridobitni podjetij, ki polagajo javne račune. Finančna uprava je pa žal pri tem osnutku prezrla, da sta ravno hišni davek in posebna pridobitna ona vira, ki sta najbolj izdatna in še najbolj stabilna. Dočim so vsi drugi davki podvrženi valovanju, kažejo popreje omejene davščine neko stabilno — če tudi gospodarsko večkrat neutemeljeno — višanje. Ako sedaj pro-

dre načelo maksimiranja doklad k tem davščinam, potem je nujno potrebno, da izda finančna uprava ekvivalent za izpadek. Nujno je torej, da se istočasno z davčno reformo tudi sklene okvirni zakon za avtonomno finančno zakonodajo. Ako se namreč omenjene davščine oproste višjih avtonomnih dokladov, potem pridobijo davčni zavezanci bistveno na svoji davčni moči, ki pride pa vsled maksimiranja avtonomnih dokladov le v korist erarja. Dati ekvivalent je pa finančna uprava dolžna tudi že iz sledečih razlogov. Svoječasno smo imeli v Sloveniji posebno deželno doklado. To doklado si je finančna uprava kratkim potom prisvojila. Če je bila v to upravičena, bi se dalo debatirati. Dalje so posamezne dežele participirale na realnih davkih. Ta predhodila je finančna uprava kratkoma kasirala. Res je, da avtonomnih dežel ni več, vendar je še vprašanje, ali je bilo nadaljno pobiranje teh dokladov v dobro erarja upravičeno ali ne. Sedaj ko stojimo pred davčno reformo je čas, da se sprožijo ta vprašanja. Davčni lok je vsled visokih državnih davkov prekomerno napet. Pri nadaljnjem obremenitvi z avtonomnimi davčnimi dajatvami obstoji nevarnost, da davčni zavezanci omagajo, posebno če se zaseda tudi interesni minimum, katerega mora vsak podjetnik imeti pri svojem obratu. Res je, da se davščine lahko prevale na konsumente, a tudi kupna moč teh je izčrpana. Če se hočemo izogniti splošne gospodarske stagnacije, je pot nujna dana. Slovenija pa sme uveljaviti še poseben razlog, da ji finančna uprava preodkaja del državnih davščin. Nepobitna resnica je, da plačuje Slovenija razmeroma najvišje davke. To izhaja že iz statističnih izkazov, katere objavlja finančna uprava. Sicer pa običajno to tudi sami. Če pa Slovenija razmeroma več plačuje na davkih, kot ji gre po naravnih zakonih, potem sme upravičeno zahtevati sorazmeren del plačanih davščin. Enakomernost in pravična obdajba je temeljno načelo finančne zakonodaje. Če se pa davki v kaki pokrajini vsled izvesnih vzrokov že poberejo v višji izmeri, potem bi bila moralna dolžnost finančne uprave, da ta del pokrajinski delež na sorazmerno preveč vplačanih davkih.

Ureditev avtonomnih financ je pa potrebna tudi že iz sledečega vzroka. Politična kakor tudi finančna uprava je pri dovoljevanju novih davčnih vrst za avtonomne organizme precej tesnosrčna. Mi razumevamo to postopanje. Ena kot druga uprava se boji, da ne bi avtonomni organizmi z novimi davčnimi dajatvami prehiteli finančno ministrstvo, da ne bi že v naprej oslabil oni davčni viri, katere lahko obremenijo tudi finančna uprava. Naloga okvirnega zakona za avtonomne finance bi bila vsaj v splošnem dati načela, v katerem obsegu smejo vpeljati avtonomna lica posebne davščine. S takim zakonom bi se hkrati poenostavil sistem avtonomnih financ, ki je sedaj precej kaotičen. Sistematiziranje avtonomnih davčnih dajatev pa je tudi neobhodno potrebno, da se umetnim potom ne izbegava avtonomnim davščinam, kar je sedaj kolikortoliko mogoče.

Naš predlog je, da merodajni krog čim prej prevzamejo inicijativo za enoten davčni zakon za avtonomne finance; hkrati naj se pa sproži tudi vprašanje preodkajala deležev na državnih davkih za Slovenijo iz zgoraj navedenih razlogov. Nikakor pa se ne bi smelo zamuditi skrajne prilike, t. j. davčne reforme. Sedanji položaj avtonomnih financ je namreč tako nevdržan, da resno ogroža ne le interese avtonomnih organizmov, ampak tudi kvarno vpliva na davčno moč davkoplačevalcev. X.

Mnogo grmenja — malo dež.

(Reminiscenta na gospodarski posvet v Zagrebu.)

Zagreb, koncem januarja.

Pazni opazovalec gospodarske enquete, dne 27. januarja v Zagrebu ni mogel priti na svoj račun. Vse, kar smo slišali, je bilo za trezne trgovce, industrialce in obrtnike preveč politično obdelano in preveč generalizirano z namenom, da se vsa krivda dosedanjih poslovnih neuspehov vrzne — na državno upravo.

Res je, da je mnogo tega pogrešila državna uprava. Vendar ne gre vse pisati na njen rovaš — ker velik del poslovnega neuspeha imamo zahvaliti samim sebi in pa, kakor pozneje opisujem, drugim čitateljem.

Ideja, da se stori institucija državne gospodarskega sveta, je sama po sebi simpatična, samo se bojim, da bo tudi ta bodoči gospodarski svet — neke vrste politična kreacija. Pod vplivom vladajočih političnih strank bi stvarjala oho, — kar bodo gospodje politični partizani — trgovci želeli, — ne pa onega, kar zahteva naše obče trgovsko gospodarstvo, — ne glede na politično prepričanje posameznika. — Kalkuliram, da se v tem ne motim. — Imam vtis, da je že uprizaritev enquete stala preveč pod osebnim vplivom in preveč pod vplivom političnega, posebnega hrvatskega separatizma. — Pojedinci že sedaj hočejo, da se vspnejo na hrbtnjač o celokupnega jugoslovenskega poslovnega sveta in da izvedejo čim večjo korist za sebe in za svoja podjetja. — Politični separatisti pa hočejo delati reklamo in si stvoriti novo kulo za svojo partijsko politiko. — In to ni dobro! — Imeli bomo novo politično, — ne pa novo gospodarsko institucijo.

Ce razmišljam o dosedanjem delovanju obrtno-trgovskih zbornic, — pridem do zaključka, da so s častnimi izjemami — zelo redke one zbornice, katere morejo pokazati dober uspeh svojega delovanja. — Vsaka zbornica ima po svoji pokrajinski leži, po kulturi svoje industrije, trgovine in obrtniškega svojega posebnega naloga in svoj poseben delokrog, ki sta popolnoma različna od delokroga in nalog druge zbornice.

Velik vpliv ima pri tem volja. Inteligenca, spremnost, narodno prepričanje itd., — pojedinih vodilnih faktorjev, kateri vodijo zbornico. — Da li naj prisposodiljam vzorno vodeno ljubljansko zbornico z ono v Senju? —

In če to razmišljam, pridem do zaključka, da moramo v prvem redu reorganizirati obstoječe trg. obrtne zbornice, da sedež neklih zbornic premostimo v druga mesta, da jim eventualno povečamo delokrog itd., potem šele naj pristopimo k kreaciji Centralne trg. obrt. zbornice za celo državo. — Dobro! Imenujmo to centralo — »gospodarski svet«. — V ta gospodarski svet naj po vseh vsaka pokrajinska zbornica delegira svoje najboljši strokovnjake svoje najkvalitetnejše strokovnjake, svoje je najkvalitetnejše trgovce, svoje moderne industrialce in svoje zavedne obrtnike, ne glede na politično prepričanje. Ne rabimo nove politične institucije, — ampak le gospodarsko privredno zbornico. Poslovni ljudje smo, kolikor nas je domačinov, dobri patrioti, ki želimo, da živimo in umremo z našo jugoslovensko državo, toda s partijsko politiko ne moremo imeti opravka, za to so poklicani parlamentarci, ne pa mi trgovci.

Napačno je bilo, da se pri enketi ni javil k besedi nobeden naših veletrgovcev, veleindustrijcev ali bankarjev. — Sicer so bili zelo maloštevilno zastopani; toda iz teh krogov se ni oglašil nihče razven pojedinih delegatov neklih korporacij, ki so se morali izjaviti le v imenu svojih korporacij. — Za-

stopnikov velikih eksportnih trgov, bodisi žita ali lesa, je bilo prisotnih bore malo. — In grogovniki naših velebank! Mami njim! Njim in njihovim zavodom gre dobro. Gotove banke so pač tiste, ki so naše industrialce, trgovce in obrtnike bolj oskodovali in uničile — posebno na Hrvatskem — kakor država z vsemi svojimi grehi, ker ravno gotove banke so tiste, ki se danes bavijo z veletrgovino, z importom in eksportom potom svojih afilacij in ki so danes največja konkurenca poedinega legalnega trgovca.

Svojim dolgoletnim tudi najsolidnejšim klientom so odpovedali kredite z izgovorom, da je Narodna banka tudi njim odpovedala ali vsaj zmanjšala kredite. Dočim pa legalni trgovci ne more dobiti kredita pri Narodni banki. In delajo naprej; plačajo obresti največ 8 odstotkov — mi pa, če hočemo delati naprej, moramo plačati 1—2 pro mille na dan, kar znači 35—70 odstotkov. — In tako so gotove banke pravi izvor strašne draginje — ne pa legalni trgovci. — Tukaj je na prvem mestu poklicana državna uprava, da omeji delovanje velebank samo na denarno poslovanje, in da prepove vsako drugo trgovsko poslovanje bančnih zavodov.

Mi pojedinci imamo navadno samo po eno podjetje, ker rabimo mnogo let in truda, da se v svoji stroki specializiramo. — Banke pa kar čez noč postavljajo svoja trgovska podjetja in ker že na razliki obrestne mere mnogo zaslužijo, je naravna posledica, da nam vsako daljnje poslovanje silno otežujejo ali sploh onemogočajo. —

Zamislimo se danes samo v dohodke enega naših legalnih trgovcev ali industrijcev in v dohodke bančnega direktorja, ki je v upravnem svetu kakih 30—50 svojih afilacij. — V kakem razmerju je njegov osebni materialni rizikonapram onemu samostojnega trgovca! — In če bi to bili vsaj naši ljudje in naš denar. — So pa tuji in tuji kapital je tu. — Vse te banke, posebno na Hrvatskem, so sedaj v rokah ene rase, te banke so judovske banke. — Pa se ni čuditi. — Od prevrata do danes imamo v samem Zagrebu nad 15.000 več židov. — Med njimi jih je okoli 10.000, ki so priromali z Galicije, Madžarske, Rumunske in Avstrije in ki so se s svojo znano poslovno vsilivostjo znali vrniti v večji del hrvatskih bank, v industrijo, trgovino itd. — Naravna posledica, da so okupirali tudi vse bančne afilacije. Danes vidimo nešteto »generalnih direktorjev« poedinih velikih lesnih podjetij, žitnih in industrijskih podjetij — ali vsa ta gospoda so sami židovi! In ta židovski element, ki mu mora naša naša krvavo služiti in ki uničuje naše stare trgovske hiše to ni naroden, to ni jugoslovenski — to tudi ni državotvorni element. — On je kriv silnemu razdorju v hrvatski politiki, on očuva enega hrata proti drugemu, ker če se mi kregamo in tepemo medseboj, nimamo časa, da pazimo na njegovo poslovanje. On na bogati na naši zemlji, da potem odnese denar v svojo domovino — in da se smeje naši neumnosti!

Pa o tem ni bilo govora na enketi. — In vendar je že zadnji čas, da naši ljudje izpregledajo in da vidijo, kam iadramo in kako strašno se bo poškodovala naša narodno-poslovna ladja na internacionalni židovski peclini.

Sodim, da sem mnogemu trgovcu govoril iz srca, ker stvar je taka, je resnična. — Pri priložnosti Vam pošlem stališko o židovskem poslovanju na Hrvatskem, pa se hošte še bolj prepričali o resnici mojega današnjega dopisa.

Za danes: Zdravo!

Skrivnost Atlantide.

V spisih grških pisateljev se je ohranila med drugim tudi skrivnosta pravljica o Atlantidi, zemlji visoke kulture, ki se je nahajala onkraj Herkulovih stebrov, to je onkraj današnje morske ozime pri Gibraltarju. Iz grškega vira, ki je edini ostal, se da razbrati, da so Grki pravljico o Atlantidi dobili od starih Egipčianov. Stari Egipčani, ki so se že sami ponašali, da je njihov rod tako star, da je živel že pred, predno je naša zemlja zablazela luna, so pripovedovali, da so njihovi pradedi pradedi stali v ozkih stiskah s to skrivnostno zemljo Atlantido, z njo kupčevali, se pa tudi vojskovali. Podrbenost o tem so bile bile popisane v neki starodavni knjigi, ki pa je pri požaru znane velikanke knjižnice v Aleksandriji, zgorela skupaj z drugimi že pred Kristovim rojstvom. Pravljica je vzbudila že v prejšnjih desetletjih obilo zanimanja med arheologi, astronomi in historiki, pa tudi med drugimi, ki se zanimajo za davno prošlost naše zemlje in človeškega roda. Devetnaisto stoletje, ki je imelo svoje železnorodne zakone, ni skušalo rešiti vse probleme po teh zakonih, je kratkoma zankalo pravilci vsako podlago in to iz enostavnega vzroka, ker ni obstoj kakoz zemlje onkraj Gibraltarja ni šel v račun. Danes tudi znanstveni, in to celo nemški krog, vedno bolj navedajo, da je resnica na brže precei drugačna, kakor ono kar so skonstruirali hladni nemški računalji devetnaistega stoletja. Mnogo težji, ki se izgedale tako verjetne, da si o njih še nedavno nihče ni upal dvomiti, se danes ruši. Polagoma prihaja spoznanje, da naša modernost je zdaleka ni tako velika, da bi lahko vse proučevala in rekla na podlagi umetno skonstruiranih teorij; to je tako, to ni tako; to je bilo, tega ni bilo. Tudi geologi seznavajo polagoma železne škorine in se umikajo.

S tem dobiva tudi pravljica o Atlantidi večji pomen in mnogo strokovnjakov le že izrazijo mnenje, da morda vendar ni brez podlage. Tudi v astronomiji nastopajo novi časi in čudno bahanje starih Egipčianov, da so živel že prej, predno le naša zemlja došla v našem mescu svojega vernega spremljevalca, kateremu so se poprej smejali, dobiva danes istotako trdnost podlago. Glavna kosmogonijska dokazila, da je naša zemlja imela že več mesecev, ki se popadali in se združili z njo in da je istotako bilo tudi več dob, ko je bila brez meseca. Hribiger trdi, da je naš današnji mesec že peti. Prvi je spremljal našo zemljo v pradoh, drugi v primerju, tretji v sekundah, četrti v terciarju, peti pa jo spremlja sedaj. Približanje vsakega meseca zemlji je povzročilo na eni strani ledeno dobo, na drugi pa vesoljni potop. Po zakonu izoženja krožne poti se bo tudi razdalja med našo zemljo in današnjo luno vedno bolj krčila in prišel bo čas, ko se bo tako približala, da se bo radi velikanske privlačnosti razletela in bodo njeni kosi polagoma popadali na zemljo. Po tem dogodku bo nastopila doba brez lune, ki bo trajala vse dotlej, dokler se ne bo Mars, ker je manjšo telo kot naša zemlja in se njegova krožna pot krog sonca torej tudi hitreje zožila, tako približal naši zemlji, da ga bo ušla, kakor je nekoč ušla naša današnja luna in bo potem Mars naša luna, dokler se tudi z njo ne bo zgodilo isto. Toda pustimo daljna izvajanja. Za razumevanje usode Atlantide zadostuje že to.

Kultura na Atlantidi se je razvila po vesoljnem potopu, to je po onih strašnih katastrofi, ki je zadela našo zemljo takrat, ko se je nanjo zrušil terciarni mesec. Mesec, ki je poprej držal zemeljsko vodo zbrano v velikansko maso na ekvatorju, je izgubil in voda je planila, prosta njegove privlačne sile, na obe strani, proti obema poloma, butala nekaj časa seminita, dokler se ni umirila in enakomerno porazdelila po vsej zemeljski površini. Vsled tega so stopila iz vode razna ozemlja krog ekvatorja, ki so bila poprej poplavljena. Med temi ozemlji je bil tudi del Afrike med Južno Ameriko, ki se danes zopet nahaja pod vodo, ker jo drži na ekvatorju novi, današnji mesec. Na tem ozemlju se je naselil del preostalega človeštva in razvil tekmo izločeni visoko kulturo, o kateri pripoveduje grška pravljica po egipčanskih virih. S to zemljo in narodom, ki je živel na njej, so občevali stari Egipčani, občevali so pa tudi indijci v Južni Ameriki in Mehiki in skoro gotovo le, da so od njih preleli svojo kulturo. Kakor je to skoro neverjetno, vendar le edino na ta način, da verujemo v povest o Atlantidi, mogoče razvozlati skrivnost sorodnosti stare egipčanske in ameriške kulture in umetnosti. Vera starih Egipčianov le bila skoro ista, kakor vera Inkov v Južni Ameriki in Mehiki in stavbe, ki so jih gradili egipčanski faraoni, so gradili tudi Inki, vladarji Inkov v Ameriki. Pred vsem piramide! One piramide, ki se še danes nahajajo v dolini reke Nila, so popolnoma podobne onim, ki so se ohranile v Teotihuacanu v Mehiki in ki so, kakor se sodi starejši nego egipčanske! Da bi hfo dvema tako naravnim živčima ljudstvom, enemu v Afriki in drugemu v Ameriki, nadohled davnimi tisočletji na pamet, gradili enake stavbe, enake piramide in to na čast istemu bogu, ne da bi vedeli drug za drugega, je menda tako izključeno, da tega nihče ne bo trdil ali verjel.

Atlantida je morala torej res obstojati in njena kultura le morala biti ista vir, iz katerega so črpali svojo umetnost, znanost, vero in kulturo ter umetnost stari Egipčani na vzhodu in stari Amerikanci na zapadu. Takrat pa, ko je naša zemlja zopet zaela nov mesec, našega današnjega, le ta dogodek nenkrat potegnil velike količine vode na ekvator in kulturno zemljo Atlantido je z njenim prebivalstvom vedel zakrilo morje. Tudi o tej katastrofi pripoveduje omenjena pravljica. Verjetnost, da je Atlantida res obstajala in da je bila vez med Afriko in Ameriko ter s tem tudi vez med Azijo, je torej velika. Seveda pa so vse to tudi le še več ali manj trditve, ki im manjko trdni dokazi. Dr. Noetling pravi v svoji znameniti knjigi »Die Kosmischen Zahlen der Cheops-pyramide«, da se bo dalo na obstoj Atlantide sklepati z veliko večjo verjetnostjo, ko bodo izmerjene dimenzije mehiških piramid in bo s tem dokazan ali ovzren skupni izvor mehiške in egipčanske kulture. Če se to izkaže in če bodo opazovanja dogmala še nova potrdila, potem bo postavljen na glavno ves razvoj kulture človeštva, kakor je šablonsko opisan danes v zgodovinah stare dobe. Dokazano pa bo tudi obenem, da je človeška kultura mnogo starejša, kakor smo mislili in da ima do gotove meje prav znani nemški filozof Spengler, ko govori v svojem delu »Untergang des Abendlandes«, o večnem zakonu porajanja in propadanja kultur na zemlji. Skrivnost Atlantide nam lahko razkrije še mnogo druge skrivnosti!

34. kletarski tečaj na Grmu.

Od 23.—26. jan. t. l. se je vršil že 34. kletarski tečaj, ki je prenešen v zadnjih letih na državno kmet. šolo na Grmu. Bilo je 36. udeležencev iz najrazličnejših stanov: vinogradniki, duhovniki, učitelji, gostilničarji, vinski trgovci, l. dr., kar kaže na pomembnost tega tečaja, ki nudilo res nekaj praktičnega. Zastopani smo bili iz najrazličnejših pokrajin — največ Belokranjcev — znamenite časa, da je postala potreba vsled tamonje vinske krize zboljati staro kletarstvo. Kmet. svetnika g. Skalič. tega poznamo sicer kot strokovnjaka, ali na takih tečajih, kjer se razpreda snov na široko, vidimo, da je tudi znanstvenik, da mu ga ni zlepa para. Povedal nas je v tulinstveno delovanje gljiv, ki delajo toliko veselja in preglavice vinogradnikom. Cela »bolnica« bolnikov — vin je bila pred nami in so bili bolniki po veliki večini odpuščeni kot popolnoma zdravi v veliko veselje v strahu trepetajočih vinogradnikov, katerih zadnje upanje je viselo na nitki. Z lepimi dokazi se nas je prepričalo, da je v današ. njih časih potrebna pri naprednem kletarstvu tudi znanost, če hočemo res napredovati ali se obvarovati občutne škode, ki navadno izhaja iz nevednosti. Zelo zanimivi so bili poskusi iz kletarske kemije, ki postaja vedno bolj potrebna tudi za naše razmere. Razni filtri so učinkovali na nekatere naravnosti frapantno. Ko se nam je pokazal vzorec docela motnega vina, ki se je potem filtriralo, je delal 72 letni vinogradnik: »On, spod, če bo to čisto, pa znate coprati!« In to je zlatko potem la filtra kristalno čisto.

vino, ni bilo začudenja ne konca ne kraja. Takrat so se vžigale misli in žele po združništvu in močete le zaradi skupne nabave raznih aparatov, ki jih vedno bolj potrebujemo. Kdaj dosežemo pač to? Simpatični strokovni učitelj g. Simončič nam je predaval o dobrih in slabih lastnostih posede, ki tvorijo skoraj največjeje pregledje v našem preprostem kletarstvu. Marsikdo je na tistem zardevale videč koliko je že dosedaj grešil pri posodi, in ko smo zvedeli, da je ta večak — reduciran, nas je bilo pošteno sram za druge. Grmška šola slovi že od nekdaj kot odlični zavod in imeli smo nado, da se še razkriji v svobodni domovini, tako pa je prišla nami sravnata, da mu je ogrožena eksistenca. Tisti, ki so to storili, so pokazali, da nimajo smisla za napredek in izobrazbo kmetijskega stanu, ampak da so nilegovci največjih nasprotnikov. Vsi udeleženci so bili s poukom nad vse zadovoljni in bodo ponesli dober glas o našem Grmu šolom domovine, ponesli pa tudi glas o krivici, ki se godi ravno grmški šoli s krivico redukcijske. Rotimo vse ki im le napredek našega kmetijskega stanu pri srcu, da storijo vse in zastavijo vse sile, da napravimo korak napred, ne pa na padec nazaj v našo škodo in — sramoto!

KAM 9. FEBRUARIJA?
V NARODNI DOM!
NA ŠPORTNI
KARNEVAL!

Gospodarske vesti.

× Veliki kongres privrednikov v Zagrebu. Pod gornjim naslovom izide v kratkem posebna spomenica, ki lo izda uredništvo »Bankarstva«. In vsebuje poleg obilne materiala tudi študije o samem kongresu ter dvajset umetniških litografij odličnega grafika prof. M. D. Glurica, ki je portretiral posamezne govornike in markantnejše udeležence kongresa. Cena spomenice je 35 dinarjev; naroča se v upravi »Bankarstva« v Zagrebu. Marovska ul. 30.

× Tovarna svile v Novi Kanji, o kateri je naš list že poročal, prične te dni obratovati. Zaposlenih bo 200 delavcev.

× Pošiljanje denarja v Rusijo. Denarne pošiljke v tuji (ne ruski) valuti sprejema Rusija samo v funtih ali dolarjih in sicer v najmanjšem znesku 2 funta ali 10 dolarjev. Vsaka vsota mora biti zaokrožena (brez centimov šilingov ali peni). Vse, ki niso delilive s 5, se bodo izplačale v Rusiji v ruski valuti. Za brzojavne denarne pošiljke veljajo drugi predpisi.

× Izseljevanje iz naše države v decembru 1923. Decembra 1923 se je izselilo iz naše države 2240 oseb (1316 moških in 924 žensk). V Zedinjene države je odšlo 941, v Kanado 18, Braziljo 773, Argentino 492, v ostale države Amerike 7, v Avstralijo 8 in v Egipt 1 oseba. Skupno število izselencev iz naše države v celotni leti 1923 znaša 9370 oseb. V prekomorske kraje se je izselilo v tem času 2103 tujih državljani-ov.

× Rumunija in francosko posojilo. Rumunija se je odredila francoskemu posojilu v znesku 500 milijonov francoskih frankov.

× Prenket finančne politike na Poljskem. Poljska vlada je izdala proglas, v katerem poziva narod k štedenju in točnemu plačevanju davkov, da tako podpre gospodarsko obnovo države. Proglas pravi, da bi krenila poljska finančna politika s 1. februarjem v drugo smer. Inflacija je dovršena, nova emisijska banka pa lamči, da se bodo finančne končno konsolidirale.

× Emisija zlatega posojila v Rusiji. Sovjetska vlada pripravila emisijo garantirane 8 odstotnega notranjega posojila. Ljudski komisariat bo uporabil za to posojilo rezervne glavnice državnih podjetij, ki delujejo na komercialni podlagi. Posojilo bo emitirano v komadah po 1000 zlatih rubljev in oproščeno vseh davkov.

× Madžarski davki v zlatu. Madžarska vlada pripravila več zakonskih projektov, na podlagi katerih se bodo preračunavali madžarski davki v zlate krone.

× Regulacija Donave. V začetku meseca marca bo v Beogradu osmo zasedanje mednarodne podonavske komisije za regulacijo Donave. Na dnevnem redu le regulacija Gibrpda, odvzete koncesiji tujem in regulacija plovbe po donavski delti ter razširjenje srednjega kanala, tako da bi bil plovben tudi za največje ladje.

× Uvoz vojaških oblek tujih držav v našo državo je prepovedan.

× Delniške družbe v Italiji. Leta 1923 je bilo v Italiji ustanovljenih 4464 delniških društev. Če odštejemo likvidacije tekom tega leta, potem znaša čist prihodek 1046 društev s skupnim kapitalom 2.130.569.373 lir.

Pismo Tržačanke.

Prihajam iz dežele, kjer cveto pomaranče — toda ne na slovenskih njivah; tam se vedno bolj širita osat in robida. Zato mi ne šteje v zlo, gospod urednik, ako ne pišem v nagajivem tonu, ki ga je ubrala Vaša »Femina«. Je nas pač različnih »femin« na svetu: ta s privihanim noskom in poredno smehljajočimi očmi, druge s trpkimi potezami in od solz zastrtim pogledom. — Ideal Vaše »femine« bo gotovo prva, kaj ne, gospod urednik? To je v redu. Vendar bi si upala omeniti, da je druga včasih še bolj »femina« od prve. Ni pa tako zabavna, to je res. Kljub temu upam, da ji ne boste kratili prostora ob strani Vaše poredne »femine«. To že iz pietete do Vaših »zaslužnih« bratov tam preko, kaj ne? Oh, ti Vaši »zaslužni bratje!« Vaša tužna »femina« se je spet enkrat smejala. To je bilo, ko je čitala poročilo o Vašem zadnjem protestnem shodu. Tako se je smejala, kakor da gleda v cirkusu družbo pritlikavcev. In tedaj ji je skoro prišlo, da stoji osamljena na njivi, ki je poraščena z osatom in robido.

Toda to le mimogrede. Vse kaj drugega sem vam hotela povedati. — Pust je v deželi, tudi pri nas. Letos je prav vsiljiv; tako poredno nam namiguje iz naših ložob, da ga je celo naša čemerikava femina morala opaziti. Vse barve, kar jih ima narava, je razlil po teh ložobah in vse tkanine vseh dob in narodov je privlekel na ogled. Vse mogoče tance, crpe, damaste, brokate, zlato, srebro, dragulje vseh oblik in barv in femina, kakoršnakoli — ni ne zaslužila svojega imena, če bi ne ostala očarana pred toliko lepotami.

Videti te mehke tkanine, te bliščeče dragulje na mladih telesih ob bajni večerni razsvetljavi, to je želja, ki mora prekiniti srce vsakega, ki se zagleda v te naše bogate ložbe.

In tudi jaz sem se zagledala in sem si to zaželela in kakor nalašč — skoro kakor v romanu, kaj ne? — dobim povabilo na ples. Nikar se ne smejte, gospod urednik! Dvanajst let abstinence mi je prineslo vsako 1 kg masti in še par za namerak, to je res; toda, spet kakor nalašč, sem v tem času tudi prišla do spoznanja, da ni ravno tako naporno sedeti v kotičku in gledati mlade pare, kako se sučejo v ritmu prijetne godbe.

Odprija sem očel in srce in sem gledala. Oči so bile potolažene. Pust, (vam ljubljancem bi gotovo bolj prišlo, če bi ga imenovala »Carnevale«) me ni prevaral. Podal mi je sliko, ki je bila v estetskem oziru skoro bi rekla do-

vršena. O, gospod urednik, ko bi vedeli, koliko lepih deklet imamo pri nas, in kako okusno se znajo obleči! Saj to niso bila dekleta, ampak vile, oblečene v oblačih raznobojne tenčice. —

Moje oči so bile potolažene. A srce? Pravijo, da je zelo starokopitno govoriti o srcu. In iste deklice v oblačih tenčice morebiti niso govorile o srcu. Morebiti ga je katera imela samo v mislih, morebiti tudi ne. Kdo bi vedel? Toda nam, opazovalcem iz kotička, ki nimamo pretenzije biti derrier cri, bodi dovoljeno razpravljati tudi o srčnih zadevah.

Bodi mi torej dovoljeno povedati, da me je srce bolelo, ko sem gledala ta cvet naše mladine. Pri vsakem plasu jih je plesalo samo polovico, ostale so seделе. Grupa mojih znank, šest mladit, krasnih deklet, je imela štiri fante: mladenič, ki je dovršil trgovsko akademijo — brez službe; »pnuščen« železniški uradnik; dijak, ki ne študira, ker je brez sredstev (ta se je držal bolj v ozadju, ker ni imel primerne obleke) in brezposeln bančni uradnik.

To je naše jeunese dorée. Vidim že, kako se mi pomilovalno smeje: aha, to je ena tistih tek, ki kombinirajo zakone na plesih! Eh, dragi moji, teke so praktične, to je njih privilegij. In ko ste vi gledali le krog mladih, lepih, elegantnih deklet in se naslajali nad tem pogledom, je tetka obrnila oči v bodočnost in je videla le trop postaršev deklet brez službe in eksistence, ki so se ji zasmilile v dno duše.

Naša moška mladina, ki ne najde eksistence na domačih tleh, se seli v Jugoslavijo. Često trošijo družine slednje lilo za vzdrževanje brezposelnih sinov. Ženski naraščaj se pri nas skrajno zanemarija. Zaprite so mu šole, zaprte poti do službe. Ženska mladina srednjih krogov je padla v družini na nivo brezplačne služkinje, z žalostno eksistenco in z naravnost obupno perspektivo za bodočnost.

In če se najde tu pa tam katera, ki v strahu pred to žalostno bodočnost, morebiti zapuščena od svojega slovenskega fanta, hoče poskusiti svojo srečo ob strani tujca, ki se ji morebiti kot človek prikazuje v najboljši luči — kdo jo bo sodil? Jaz ne!

Je to eden izmed tolikih problemov, ki težijo našo eksistenco, in morebiti med njimi ne ravno najlažji. Vsekakor problem, za katerega bi se moralo interesirati vse naše žensko to in onstran meje.

Miss Ishbel Macdonald,

najstarejša hčerka zmagovalca v boju za vlado v Veliki Britaniji, voditelja delavske stranke, (Labour-Party) Ramsay Macdonald-a, se je naselila kot kučedomačica v stare palačo angleških premijerjev v Downing-Streetu.

Velikanska trinadstropna hiša z nebrojem koridorjev, sob, soban in sobic ter prostoriš, krasnim, starim parkom je delala preglednice celo družabno na višku stoječi Lady Asquith, ki pripoveduje nekod, da se je često pomotila v

peterih portalih ogromne obednice ter prišla mesto na vrt v »hall«.

Mlado, komaj 25 letno miss Ishbel šaka tedaj velika naloga: Vladarica v palači ob Downing-Streetu nima le skrbi, da so beloplačne stazice med zeleno trato njenega vrta ob prvi oficijelni Garden-party v tako brezhibnem stanju, da smeš stopiti nanje z najobčutljivejšim črveljčkom iz laka ali srebrnosivega daim-a, ona mora s finim taktom nadzirati vse one vidne in nevidne električne niti, ki se raztezajo prav čisto z veliko napetostjo po dvoranah vladnih palač.

Mlada miss, pa očitno prav trdno stoji na svojih solidnih angleških — pardon — škotskih — nogah. Že prve dni po očetovi pobezi si je ogledala na povabilo dosedanje gospodarice g. Baldwin-ove svoje bodoče torišče.

Prišla je, skromno oblečena v temni, angleški kostim, ki mu je dajal le ovrtnik iz belega sukna nekoliko elegantnejši kaš. Sive, volnene nogavice z zelo angleškimi petami ter majhen povojen klobuček so spadali povsem k priprostem stilu cele nočave.

Ko ji je bila g. Baldwin-ova razkazala obširno poslopje je menila smehljaje: »Zelo, zelo velika hiša je to in velik obrat. Vsekako, vsoč mi je, in upam, ne, v svesti sem si, da bom tu prav zadovoljna.«

Znak častne legije,

légion d'honneur, je priznala pravkar francoska vlada osmim francoskim ženskam-kmeticam, ki so med vojno ob odločnosti mož in delavskih sinov ostale na rodni zemlji, jo obdelavale in ohranile sebi in svojem, domovini pa njen najlepši kras — zlato žitno polje in vrnec vinskih gorc.

Odgovori urednice.

M. O. v N. Nikaror ne. Nasprotno, nam je ljube, če ostanete anonimni, da tem lažje ostanemo objektivni. Pomislite, če bi vedel tak-le čemerikav urednik, da šaka tam doli v Noremes — pardon — torej da šaka tam nekje daleko v naši zemlji dobroznana kordrata glavica s tistimi srčkanimi očmi, da šaka pravim, nemirnega srca, kaj moreče strogi sodnik o belu ljubljani — o, težko bi mi bilo reči »ne«. »Torej, draga M. O. v N., bodite pozorni kot Tonček, naredite iz svoje pravilice prav lep zavojček, naslovite ga na »Uredništvo Narodnega Dnevnika«, Ljubljana, Wolfova ulica 1. Srčno želimo, da bi mi bila Vaša pravilica tako pogodu, da brž priložimo nedeljo popravšam na tem mestu za Vaš naslov, ter vam dopišem prav debelo denarno pismo. Samohsebi le namreč umerno, da prispevke, ki jih priložimo, tudi honoriramo.

Zora. Obžalujemo. Zdravniških nasvetov ne dajemo. K večjemu vam lahko nasvetujemo kamiličn ali lipov čaj v pomirjenje Vaših živcev. Pa brez šale. V naloženem času se servira v Parizu po šik pojednani poleg črne kave tudi »finčana« kamiličnega čaja, ki si ga orisla s par izdatnimi kapljami oranžnega likerja. Je haje delikatno, aromatično in — nič potratno. Kalit gorle če upotrebiš za štiri drobne porcije več kot tri glavice žilnatega zeljčka. Ne pozabi, da smeš servirati le onim, ki so že odrasli — turški, — ah tako nebeski črni kavi...

Naročajte „Narodni Dnevnik“!

Zavod za socialno higijensko zaščito dece v Ljubljani.

Število otroških grobov na naših pokopališčih nam priča, da se pri nas vse premalo zanimamo za razvoj našega narodnega podmladka, ki je vendar najboljše in uspešno sredstvo za bodočnost naša države. Toda prvi skromni začetki so tu in skrbi moramo za nadaljni razvoj.

V Ljubljani imamo »Zavod za socialno higijensko zaščito dece« ali kratko »Dečji dom«, ki skrbi, da ne legajo naše bodoče produktivne sile v prerani grob. Njegova naloga ni samo, da sprejema pod svoj krov otroke in matere, marveč spada v njegov delokrog tudi skrb za otroke izven zavoda. In ta poslednja naloga je mnogo večjega pomena kot prva. Zleteti bi samo bilo, da bi se naše matere še v večji meri posluževale njegovega blagodejnega vpliva kot dosedaj.

Naloz zavoda se obširno. Na kratko pa bi jih mogli označiti sledeče: Delovanje za zmanjšanje velikanske otroške umrljivosti in bolehavosti med Slovenci. Kako je to nužno potrebno nam kaže sledeče dejstvo: V Sloveniji umrje od sto živorojenih otrok nad petnalet; to je letno blizu 5000. In to v neznatni starosti 1 — 5 let. V državah, kjer je kultura ljudstva visoka, jih umrje komaj 6 — 8 odstotkov.

Zavod ima tri oddelke: državni dispanzer za deco, dečji in materinski dom kraljice Marije in higijensko šolo materinstva.

V dispanzeriu posluje a) vsak delavnik od 9. do 11. ure poliklinika. Tu dobe otroci strošnejših otrok od 14. leta brezplačno ambulatorno zdravniško pomoč, deloma tudi brezplačno zdravila; b) je tu posvetovalnica za matere vsak torek in petek. Matere brez ozira na premoženjske razmere dobe od zavodnega zdravnika brezplačno higijenske nasvete za odgoj dojenčkov in male dece. Dojenčki se tehtajo, merijo in zdravniško pregledujejo.

Dispanzer je bil sicer odprt šele julija 1923, toda sprejel je do konca januarja t. l. ambulatornih malih pacientov. Skupno je bilo zanje izvršenih 1657 zdravniških ordinacij. Med temi je bilo 114 tuberkuloznih in skrofuloznih, 11 pa sifilitičnih otrok. Dispanzer je odprel nekaj otrok v zdravilišča in tu so se obsevali tuberkulozni in različni otroci z umetnim višinskim solncem. Kjer je nujno potrebna delanska pomoč, posreduje zavod sestre deen na domu. V kratkem bo prišla poslovalna mlačna kuhinja, ki bo dala obolenim dojenčkom izven zavoda kompletno pripravljeno zdravilno hrano.

Drugi oddelk tvori »Dečji in materinski dom kraljice Marije«. V njem ima žilnibog prostora komaj 12 mater in 25 dojenčkov. Takol spočetka so bile v domu komaj štiri matere in štiri dojenčki. Njihovo število je vedno bolj narasčalo in je doseglo koncem prejšnjega meseca 20 otrok in 11 mater. Dom je urejen vzorno in malčki so lahko zadovoljni, da so v tako skrbnih rokah. Razpolaga s tremi sobami. V eni leže novorojenčki in otroci stari par mesecev, v drugi pa se smehljajo otroci, ki že poskušajo trdnost svojih nog. Tretja pa je rezervirana za otroke, ki bi morebiti obolieli. Bolniška soba s štirimi posteljami pa je večinska, namreč, ker se vrši vsaki dan zdravniški pregled, vsled česar se že v kratki zamori morebitna bolezen. Značilno je tudi, da ni do danes umrl v domu niti en otrok, kar si brezdvomno lahko šteje v zaslugi šir zavoda in skrbne sestre in gojenke, ki res z materinsko ljubeznijo skrbijo za malčke. Dnevno se meri temperatura, se otroci tehtajo in zabeležijo vsi drugi statistični podatki, ki so potrebni za fiziološki razvoj telesca. V vseh prostorih vlada tenkovestna snježnost.

Matere stanujejo v snažni baraki in so tekom dneva zanoslene pri raznih delih. Zato dobe brezplačno hrano in stanovanje.

Tretji oddelk tvori »Higijenska šola materinstva«. Oba prejšnja oddelka služita namenom tega oddelka: higijena v zavodu samem, nazorni nauk v zavodu soroletih mater. Beseda zdravnikova v dispanzeru, slike in napisi v čakalnih prostorih, vse to so učinkovita učila v oddelku. Na ta način v harmonično celoto združeni zavod le edini svoje vrste v Jugoslaviji. Poleg tega je priredil zavod doslej dva tečaja o higijeni do-

jenčka in sicer za babiške učence in za babice, organiziral potujočo razstavo o negi dojenčka in maliga deteta s slikami.

Začetkom prejšnjega meseca je bila v zavodu pripravljena enoletna, teoretično-praktična šola za dečje dispanzerske sestre. Te sestre bodo pridobile posvetovalnicam za matere, ki se bodo ustanovile v večjih zlasti industrijskih krajih. V šolo je sprejetih 12 gojenk, ki morajo dnevno posesti triurno predavanje zdravniških strokovnjakov. Tema predavanj tvorijo splošna anatomija in fiziologija, splošna higijena, higijena in nega dojenčka in maliga ter škotskega deteta, venerične bolezni in boj zoper nje, alkoholizem, organizacija zaščite, in še nekaj predavanj, ki izpopolnjujejo izobrazbo gojenk, ki so morale dovršiti meščanske ali njej enakovrno šolo. Gojenke stanujejo v zavodu, kjer so pod večjim očesom šefa, ki jih opazuje, dali se sposobne za ta odgovorni poklic.

Naloz zavoda so torej vsestranske in vsestransko je delovanje njegovih funkcijarjev. Težko in odgovornosti polno je njihovo delo toda njihovi dosedajni uspehi in neumornost osebno zavodnega šefa dr. Ambrožiča, ki posveča zavodu vse svoje sile, lamčijo za njegov napredek v korist našega narodnega podmladka in s tem v korist našega ujedinenega naroda.

Hrepenenje.

Razgrnite gore se visoke, razvrstite v ceste se široke, vrtni dajte ves svoj kras, da nesem vriskajo na glas — mu dar! — — —

Dolina lepa dvigni se, da bodeš čula elase te napolene z milobo, ki iz srca privreli bodo — — — le zani! — — —

In duh po takih poth hodi, po temnih gozdih nič ne blodi, ker ve srce, kje sreča le in duša zna, kje nieno vse živi! — — —

Pa čas bo skrajal cesto dolgo v roki ti prinesem olko, zdaj blagoslov razli se bo in srca zvesta zveza bo, svet mož! — — —

Ah — radost večno bo sflala, mladost bo dušo spremljevala do taktar pa pozdravim te mol raj — ti moje vse na vekel — — —

Silva.

KINO „IDEAL“

Ponedeljek 4., torek 5.
In sredi 6. februarja

KRALJICA OBLAKOV

Velika cirkuška drama v 5 dejanjih

Prednaznanilo:

Senzacional Senzacional
„KENTUCKY DERBY“

Lastniki:

Konzorci »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Zveznikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Naj bo.« je rekel gospod Benoît, ki ga je raznežilo upanje, da bo slednjič zapisal pod svoje račune, da je denar hvaležno prejel. »Tu je poseben račun za obutev. Tri pare čevljev po dvajset frankov, to je šestdeset frankov.«

Rudolf je usmiljeno pogledal na par ponošenih čevljev.

»O joj!« je pomislil. »nosil bi jih bil lahko večni popotnik, pa bi ne bili slabši. Ko sem letal za Marijo, so se tako obrabili... Nadaljujte, gospod Benoît!«

»Rekla sva šestdeset frankov,« je povzel ta. »Potem sem vam posodil denar, ta znesed sedem in dvajset frankov.«

»Stojte, gospod Benoît. Odgovorila sva se, naj ima vsak svetnik svoj otlog. Denar ste mi posodili na naslov prijatelja. Če izvolite, zapustiva torej področje čevljev in preidiva v področje zaupanja in prijateljstva, kar zahteva poseben račun. Koliko znesed vaše prijateljstvo do mene?«

»Sedem in dvajset frankov. Dober kup imate prijatelj, gospod Benoît. Seštejva torej končno: pet in petdeset, šestdeset in sedem in dvajset... Vse to znesed?«

»Sto dva in šestdeset frankov,« je rekel gospod Benoît in mu dal vse tri račune.

»Sto dva in šestdeset frankov,« je dejal Rudolf... »to je nenavadno dosti. Kako lepa stvar je seštevanje! Dobro, gospod Benoît, sedaj ko je račun poravnani, sva lahko oba mirna, sedaj veva, pri čem sva. Drugi mesec vas bom prosil za potrdilo, da ste prejeli denar in ker se more med tem časom zaupanje in prijateljstvo, ki ga gojite do mene, le povečate, mi boste lahko dovolili nov odlog za služaj, če bo potrebno. Če bi se pa vendar hišnemu gospodarju in čevljarju preveč mudilo bi prosil, da ju pregovori, naj bodeta pametna. Čudno je to, gospod Benoît: toda vsakokrat, ko mislim na vaš trajen značaj gospodarja, čevljarja in prijatelja, se me loti skušnjava, da bi verjel na Sv. Trojico.«

28

Ko je hišni gospodar poslušal Rudolfa, je postal hkrati rdeč, zelen, rumen in bel, in pri vsakem novem zasmehovanju njegovega najemnika je postajala ta mavrica jeze na njegovem obrazu bolj in bolj živa.

»Gospod,« je rekel, »nimam rad, da se kdo norčuje iz mene. Čakal sem dovolj dolgo. Odpovem vam stanovanje in če mi danes zvečer ne daste denarja... bom vedel, kaj bom moral napraviti.«

»Denarja, denarja! Ga jaz od vas zahtevam; sicer pa, če bi ga tudi imel, bi vam ga ne dal... Petek je slab začetek.«

Jeza gospoda Benoita se je spremenila v orkan; in če bi ne bilo pohištvo njegovo bi bil brez dvoma zdobil noge par posteljam.

Kljub temu je odšel z grožnjami.

»Pozabili ste svojo možnjo,« mu je zakričal Rudolf in ga pokliče nazaj.

»Kakšno rokodelstvo!« je mrmral nesrečni mladenič, ko je bil sam »Rajši bi krotil leve.«

»Toda,« je dejal Rudolf, skočil s postelje in se v naglici oblekel, »ne morem ostati tu. Vpadli all-trancev se bodo nadaljevali. Zbežati moram, moram celo zahtkovati. Kaj če bi šel k Schaunardu. Prosil ga bom za ovitek in si izposodil od njega nekaj grošev. Sto frankov mi lahko zadostuje... Hajd k Schaunardu!«

Ko je šel Rudolf po stopnjicah, je srečal gospoda Benoita, ki je prihajal od drugih najemnikov, pri katerih mu je prav tako izpodletelo, kot je pričala njegova prazna možnja, ki jo je po nepotrebnem vlačil s seboj.

»Če bo kdo zame vprašal, recite mu, da sem na deželi... v Alpaih...« je dejal Rudolf. »Ali bolje, ne, recite mu, da ne stanujem več tu!«

»Povedal bom resnico,« je godrnjal gospod Benoît, ki je zelo značilno poudarjal te besede.

Schaunard je stanoval na Montmartreu. Tako je moral Rudolf iti čez ves Pariz. To potovanje je bilo za Rudolfa med najnevarnejšimi.

»Danes,« je dejal, »so ceste tlakovane z upniki.«

Vendar ni šel čez zunanje boulevarde, kot je nameraval. Nasprotno, noko fantastično upanje mu je dalo pogum, da je šel po nevarni poti skozi sredino Pariza. Rudolf si je mislil: Na dan, ko se javno izprekajajo milijoni na hrbtih prebivalcev, se prav

lahko dogodi, da kak tisoč frankovski bankovec šaka zapuščen na cesti Vincenta de Pavla. Tu je Rudolf prav počasi hodil in je imel oči uprte v tla. A našel je samo dve bučki.

Čez dve uri je prišel k Schaunardu.

»O, ti si,« je dejal ta.

»Da, pridem te prositi za trka.«

»O, moj dragi, slabo si prišel.«

»Pravkar je prišla k meni moja ljubica, ki jo že štirinajst dni nisem videl; če bi bil prišel le deset minut prej.«

»Toda ali nimaš sto frankov, ki bi mi jih posodil?« je povzel Rudolf.

»Kaj! ti tudi,« je odgovoril Schaunard v največjem začudenju... »denarja me prideš prositi! Mešaš se med moje sovražnike.«

»V pondeljek ti vrnem.«

»Ali o sv. Nikoli. Dragi, ti torej pozahljajš, kate- terega smo danes? Nič ti ne morem pomagati. Toda obupati ni, dneva ni še konec. Še lahko srečaš Previdnost, ona ne vstane nikdar pred poldnevom.«

»Ohi!« je povzel Rudolf. »Previdnost ima preveč dela s ptički. K Marcelu grem.«

Marcel je tedaj stanoval v rue de Bréda. Rudolf ga je našel zelo žalostnega; premišljeval je pred veliko sliko, ki naj bi predstavljala prehod skozi Rdeče morje.

(Dalje prihodnjč.)

**AVTO-VOZI
BREZ-BENCINA
KURI-Z-OGIJEJ
ZAHTEVAJ-PROSPEKTE
JUGO-HAG
LJUBLJANA-BOHORJEVA-UL-24
TEL.-560**

Za kože divjačine

plača najvišje cene

L. ROT, krznarstvo

Ljubljana, Gradšče štev. 7.

Izdelava in zaloga kožuvin.

2 ozirom na oblastveno dovoljeno

razprodajo

našega oddelka za pletenine, trikotarje in perilo si dovoljuje mo enj. odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različne blaga, kakor:

Za dame: perilo, bluze, predpasniki, nogavice, in rokavice.

Za gospode: triko perilo, sviterji, srajce, ovratniki, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

Za otroke in dojenčke: perilo, osovito patente nogavice, sviterji, čepice itd. Brisače, različna galanterija in kosmetika. Vse to blago razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej, dokler traja zaloga.

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Stalna poljudno-znanstvena priloga „Nar. Dnevnika“

Kruh bodočnosti.

Kruh je že stoletja glavna hrana evropskega prebivalstva in vendar se aiso do svetovne vojne skoraj nič, ali pa prav malo pečali znanstveniki z raziskavanjem krušnih izdelkov na njih prebavljivost in njih prehranjevalno vrednost. Šele svetovna vojna in kot njena posledica, vedno večje pomanjkanje živil, je dovela do znanstvenega preučevanja in do praktičnih poskusov na omenjenem polju. Eden prvih znanstvenikov, ki se je začel pečati s praktičnimi in obsejimi poskusi, kako bi se iz manj vrednih snovi dobilo tečno in zdravo pecivo, je bil dr. Julij Stoklasa, profesor na češki tehnični visoki šoli v Pragi. Ravno zadnje mesece so prinašali razni listi laskava poročila in prinašali tegi učencja. Omenjeni je že leta 1914 začel s praktično preizkušnjo o prehranjevalni vrednosti raznih nadomestilnih snovi, kakor ječmenove, koruzne in krompirjeve moke. Preizkusil je tudi take snovi, ki bi zboljšale, kot primesti, okus in prehranjevalno vrednost peciva, n. pr. primest sladkorja, sladu itd. To započeto delo je nadaljeval do danes in obilil rezultate svojega uspešnega dela v knjigi: »Kruh bodočnosti«, ki je izšla v Jeni. Stoklasa pride do zaključka, da je kruh pečen iz končne moke, ki jo dobimo iz otrobov, največje vrednosti za narodno prehrano. Vse analize so pokazale, da vsebuje moka, čim temnejša je, temveč beljakovina in temveč čistejša pepela. Pepel ima v sebi za prehrano jako važne prvine kakor: klor, fluor, fosfor, žveplo, kalij, kalcij, magnezij in železo. Tudi ni vseeno, koliko teh snovi se nahaja v moki in v koliki meri pridejo v človeško telo. Navidečno množino teh prvih vsebujejo žitni in rženi otrobi, pri tem ko jih je v beli moki jako malo.

V bodočnosti je stvar okusa, koliko hočejo gospodinjice pridati otrobov k beli moki, pri izdelovanju finejšega pe-

civa. Na vsak način pa je dognano, da je množina biogenih prvih, i. j. vsebuje kruh iz same bele moke, veliko premajhna za prenavljanje človeške sile in prenavljanje snovi v človeškem telesu. Kakor znano, se ravna izbira prehrane pri večini ljudi, le po okusu in neglede na dietične in fiziološke učinke. Ta način prehranjevanja ima samo po sebi umevno, slabe posledice za organizem. Posebno kar se tiče moke, je razlika med posameznimi vrstami jako velika. Bijokemično raziskovanje človeškega organizma nam vedno bolj pokaže, da niso pri melnikih in dinamikah osnovne in plinske izmene, kakor tudi sploh pri vsem stavbnem in obratnem presnavljanju organizma neobhodno potrebni kisik, voda, ogljik in dušik, ampak tudi vse druge prvine, ki se nahajajo v rastlinskih stanih.

Samo mesna hrana ne zadostuje, primanjkuje gotovih organskih snovi in samo mesni hrani, se pokaže v najkrajšem času, posebno pa pomanjkanje encimov, ki jih vsebujejo v tako veliki meri otrobi. Manjkajo pa tudi razne snovi, ki se nahajajo nakopičene v skrajnih plasteh zrna. Za zgradnjo okostja, zob in sluznih organov je potrebna prehrana, ki vsebuje veliko fosforja in železa, kakor tudi že prej omenjene prvine. Živčni sistem rabi neštete snovi za svojo prehrano in možgani delujejo brez njih le slabo. Kakor enostransko prehrano z belo moko, obsoja Stoklasa tudi uporabo samo črne moke. Obe moki je treba mešati, priatek takozvane ribje moke da pa kruhu še beljakovine v lažje prebavljivi obliki, kakor jih vsebuje čisti rženi kruh.

Pri zavzivanju takega kruha se vrši prebava intenzivnejše in človek se počuti bolje kot prej.

Prednosti, ki jih imajo otrobi za naš kruh, so neprecenljive vrednosti. P.

Rude v Srbiji.

Splošno prirodno bogastvo Jugoslavije je znano. Le natančnejši podatkov nismo imeli razun iz prečasnih krajev. Šele v zadnjem času dobivamo točnejša poročila tudi iz Srbije, ki je razmeroma tudi jako bogata na rudah. Rude, ki jih pridobivajo, so: premog, lignit, železo, svinec, antimon, cink, baker, živo srebro in zlato. Važnejši bogati premogovniki so v vzhodni Srbiji, raztezajo se južno od Donave, od Miročke gore do Rtanj gore in Tresibaba gore. Dobranjski premogovnik, ki se nahaja tu, ima trojno plast ki dosega debelino 10 m. Premog vsebuje 75 do 80 % ogljika in ima 7960 kalorij. Izdelava koksa znaša 63 %. V tem okolišju so še rudniki: Dobra sreča, Podvis, Čuka, Bitanj, Vrška I. dr. Kvaliteta: 56 do 86 % ogljika, 5000 do 8000 kalorij, koks se izdeluje približno 43 do 84 %. — Plasti tercijarnega oglja se nahajajo tudi še v krajih: Čačak, Aleksinac, Brzopalanaka, Stolač, Senj, Židilj, Stenjevec, s celo vrsto rudnikov. Plasti so povprečno 8 m debele in vsebujejo oglje s 40 do 78 % ogljika in do 30 % pepela s 4500—5000 kalorij. V severovzhodnih krajih Srbije se nahaja poleg premoga še lignit, predvsem v okolici med Donavo, Moravo in Timokom, kakor tudi v kotlini rek Peke in Milave. Lignit se prikazuje tudi v krajih Čačak, Kraljevo, Kragujevac in v območju okrog Kohubare in Jadre. Najbolj znan je lignit pri Radenski v 7.5 cm debelih plasteh in v Rakovi bari v 10 cm debelih plasteh.

Železo in sicer magnetit s 67 % železa je v Koprivniku, Dobri ob Donavi, Rudni glavi, Brzi Palanki, Venčac, Podvinji, Zlatibor, Jelica itd. Kršec in grafit vinj, prikazuje v Koprivnici pri Kragujevacu in Majdanparku pri Kraljevu in

Vratarnici. Svinec se pridobiva v krajih: Podvinj z 38 do 78 %, dalje v bližini železniške postaje Ripanj s 22 %. Kopavnik, ki je nedaleč od tod, je tudi precej bogat na rudi, ima pa manj svineca. 10 do 50 % antimonov rudo so pridobivali pred vojno v Zaiču. Kostajniku in Brasinu. Cink nastopa v raznih spojinah v Kučajni s 10 do 20 %, dalje v Zavlaki s 56 %, v Rudniku s 10 do 20 % in v Bezdanu s 25 do 30 %. Baker se nahaja v najbolj znanem in najbolj modernem urejenem rudniku Bor. Žile se raztezajo tu 10 km v dolžino in 2 km v širino. Eksplozirali so ga med vojno Nemci, ki so ga pri umiku skoraj popolnoma uničili, tako da ni še danes v celoti vzpostavljen. Prosto sledi se pridno vrše. Baker se nahaja dalje tudi še v Majdanparku, pojavlja se še v krajih: Radanovac, Suvobor, Čemerna, Osnica, Debeli jasen, Tobišnica in Koprivnik-gora.

Manganovo rudo imamo v Koprivniku pri Kragujevacu, v Dobri in Podvinju.

Zivo srebro se je pridobivalo na Avali, ki je pa že izčrpana. Preizkuša se v tej smeri tudi Kopavnikova gora, ki je jako bogata na rudah, dalje v okolišju Timoka, v Brajiču in Donji Tresnici, v poslednjem kraju se nahaja tudi kosirovi barit.

Granit je v velikih množinah pri Dolnjem Milanovcu, Brnjici ob Donavi, Parečji reki, Omolju, Jastrebacu in Kopavniku.

Zlato v jako malih množinah v kotlini reke Peke, v rudnikih Sv. Varvara, Sv. Ana in Sv. Ignjat. Trinoka Vratarnica vsebuje tudi drage kovine in zlato.

P.

Francoska avtomobilna industrija.

Razvoj francoske avtomobilne industrije je zavzel tekom zadnjih let ogromen razmah. Cestno sliko Pariza obvladujejo avtomobili danes bolj, kakor kdaj prej. Na prometnem uradu policije je prijavljenih danes okrog 245.000, 30.000 nadaljnjih je že za prijavo zahtevanih. Za časa letošnje avtomobilne razstave je obiskalo Pariz najmanj 60.000 do 60.000 avtomobilov iz pokrajine. Seveda pa je tudi promet in predpis v mnogih ozihr dosti milejši kot pri nas, ko je v mestih največja dovoljena brzina 15 do 20 km, dočim vozijo v Parizu avtomobili 45 do 60 km na uro, če je cesta vsaj nekoliko prosta. Pač pa so predpisi glede uporabe nesmrtdljivih vrst bencina zelo strogi.

Karakteristično za pariško razstavo je bilo dejstvo, da vovoz in raznih tipov tovornic niso razstavili samo na razstavem prostoru, ampak da so bile razst-

ščene na Camps Elises in pred Grand Palais dolge vrste voz iste tvornice, na primer zaporedoma 60 Amilcar ali 40 Delage avtomobilov. Zlasti originalna je bila veriga 15 Citroen caterpillar voz z gumijskim trakom, ki morejo na gladki cesti doseči še brzino 35 km, poleg tega morejo, kakor vsak voz te vrste, voziti po vsakem bregu. Zgrajeni so za prevažanje oseb po onem slovitem vzorcu francoskih tankov, ki so postali za časa vojne tako splošno znani.

Seveda sosednje države ne gledajo s prevelikim veseljem na ta razmah francoske avtomobilne industrije, posebno ne Anglija in Nemčija, ki pa danes ne pride toliko v poštev, ker je s Porurjem izgubila najboljše surovine. Pač pa se upravičeno bolj Anglija, kateri se je zdelo Nemčija, ki je mogla graditi od Ostende do Anversa letališča, najverjetnejši nasprotnik. Da, Anglija se

boji danes svojega nekdanjega zaveznika, ki je zgradil ob obali Kanala letališče ob letališču in more danes zares vsako angleško fabrikacijo letalnih aparatov za trikratno število preseči in to ravno vsled svoje avtomobilne industrije. Kajti letala more vsakdo graditi, ne pa motorjev, ki niso pač nič drugega, kakor za letanje prirojeni avtomobilski motorji.

Pa ne samo Citroen, tvrdka, ki se ponaša, da dogradi vsake 4 minute en voz, torej letno 37.500. Peugeot in Delage, ampak tudi Mathis in še dosti drugih bo lahko dnevno produciralo onih 100 avtomobilov, katere smatrajo v Ameriki za najmanjše število za racionalno in ekonomično fabrikacijo. Kajti tudi vse ameriške tvornice niso Fordi. Cadillac se tudi omejuje na 100 voz dnevno, in kljub temu racionalno deluje in poleg tega res prvovrstne izdelke, ki so boljši in tudi nekoliko dražji od Fordovih.

Seveda so za take prireditve, kakor je bila pariška avtomobilna razstava, potrošili ogromne vsote. Gotovo je deloma tudi država subvencionirala, ker je pač uvidela pomen industrije te vrste. Nemški strokovni listi, ki so uspehe in novosti te razstave živo opisovali in diskutirali, so pristavljali, da je nudila ta prireditev za nemškega konstruktora nekoliko tolažbe po precejšnjem neuspehu jesenske avto razstave v Berlinu. To pa gotovo ne odgovarja popolnoma dejstvu, ker danes Nemci vsled svoje slabe valute in ogromne cene svojih izdelkov, ki so večinoma nad svetovno pariteto ne morejo izdelovati voz v takem številu in taki kvaliteti, da bi se res izplačalo. Dejstvo je, da so nemški splinjači (Vergaser) dražji in slabši od francoskih in angleških in so tvornice vsled tega, da bi mogle vsaj deloma konkurirati z inozemstvom, opremile svoje vozove z inozemskimi splinjači in aparati. To so seveda mero-dajni faktorji in športne oblasti tudi zapazile in da bi prisilile tovarne na uporabo domačih izdelkov, so pri neki avtomobilski tekmi zahtevali od vsakega voza, da so vsi njegovi deli izdelani v Nemčiji.

Cene malih francoskih voz z dvema sedežema so danes v Parizu pod mirno višino in znašajo vključno davek in takse, enoletni stroški za bencin, mazilno olje, pnevmatika in garaža okrog 2020 franc. frankov (253 zlatih mark). Pred vojno pa so bili najcenejši nemški avtomobili tvornice Wanderer 1000 mark. In ravno pri tem odstavku, pri cenah, moramo udeleževati med pariško in berlinsko avtomobilno razstavo ogromno razliko. Dočim so bile za francoske izdelke manjše vrste prej označene cene, za večje avtomobile, luksuzne voze približno 13.000 franc. frankov, je bil na berlinski razstavi avtomobil tvornice Maybach, ki je pač prvovrsten izdelek i glede motorja i glede oblike, ki spominja dosti na ameriške tipe, ogromno vsoto 6000 amerik. dolarjev.

Od važnih novosti in konstrukcijskih izprememh moramo zabeležiti novo vrsto spojki, ki je danes še precej komplikirana, a so že vzele nekatere tvornice licenco za izdelovanje in se tudi že Amerika zanima za ta sistem. Nova je bila tudi uporaba tenke vlepepnevmatike (nizka teža in zmerna cena vsled majhne množine gumija) z veliko prostornino za zrak in je vsled tega posebno dobra za mirno vožnjo.

Glede na formalno stran je pokazala razstava mnogo lepši posameznosti. — Pomembna je bila izdelava aparate deske in razvrstitve aparatov pred sedežem vozača pri avtomobilih tvrdke Six. Na istem vozu je bil tudi lep primer pritrditve petega rezervnega kolesa na zadaj se nahajajočem pravilno izdelanem koncu osi, kakor smo tudi že videli v Ljubljani pri Austro Daimlerjih. Motor je lit iz enega kosa, celo taki z 8 cilindri, kar dosedaj ni bilo običajno. Zavore na sprednjih in zadnjih kolesih so danes že iz ozirov godne prodaje ravnotako običajne, kakor so bili pred leti elektriški starterji, brez katerega si danes vtomobila sploh ne moremo misliti. Še celo Mathis, ta mikroavtomobil z vso opremo velikega, ima zavore na sprednjih kolesih.

Ob sklepu pač lahko iz povedanega posnamemo, kak ogromen razvoj je zavzela francoska industrija avtomobilov, in to ne samo z vplivom na njej prilateljske države, ampak tudi na njej neprijateljske kakor je danes Nemčija. Kajti danes vidimo v Berlinu zelo mnogo Mathisov, kar je najboljši dokaz za prvovrstnost francoskih avtomobilov.

Zahtevajte po vseh lokalih „Nar. Dnevnik“!

Postopki in recepti za delavnico in laboratorij.

Kako odstranimo maščobo iz kovinskih predmetov. — Iz kovinskih predmetov, ki jih hočemo prevleči galvan-skim potom z drugo kovino, odstranimo maščobo in jih očistimo, ako jih položimo v kopel alkalijevega luga z dodatkom raztopin vodikovega superoksidirani snovi, ki tvorijo take raztopine. Kisik, ki se burno razvija na površini predmeta, nam održe umazano delce mehničnim potom ali pa učinkuje nanje oksidujoče in jih prevede v kislino, ki so v alkaliju topljive. Omenjena kopel reducira tudi nekatere kovine, n. pr. srebro.

Spiralna peresa kot sredstvo za vpopigivanje cevi. — Ako hočemo cevi zviti, ne da bi se deformirale, posebno pa cevi s tanko steno, jih napolnimo s peskom, kako smolo ali z malimi kroglicami. Veliko lažje in ceneje kot omenjena dopolnila, ki jih moramo po vpopignitvi cevi zopet odstraniti, nam služi

v omenjeno svrhu vporaba spiralnega peresa, ki zadobi pri vpopignitvi cevi isto velikost v prerezu. — Taka je-klena spirala, ki jo vtaknemo v cev pred vpopigibanjem, zabrani vsako neljubo deformacijo cevi. Da zmanjšamo trenje, namažemo spiralo s kako mažo. Iz vpopignjene cevi potegnemo spiralo z lahkoto, ako jo vrtimo tako, da se njen prerez zmanjša.

Hitro zalepljenje kavčukovih predmetov se izvrši z raztopino, ki jo dobimo, ako dobro zmešamo 5 g kolodja pred vpopigibanjem, zabrani vsako neljubo deformacijo cevi. Da zmanjšamo trenje, namažemo spiralo s kako mažo. Iz vpopignjene cevi potegnemo spiralo z lahkoto, ako jo vrtimo tako, da se njen prerez zmanjša.

Razno.

— Ceste iz betona. Do zadnjega časa se je smatralo beton kot nevpornjav za gradnjo cest, ker je baže pretrd in ker vsled tega preveč zmuči in poškoduje konje. Dalje se je trdilo, da je pri deževnem vremenu pregledak, na solcu pa preblesteč. Končno, da je preobčutljiv za temperaturne izpremembe. V Ameriki so vzlic temu poskusili vporabo betona pri gradnji krajših podeželskih cest in so te poskuse spopolnili palagoma z varijacijami pri vporabljanju betona in njegovi izdelavi. Rezultati so bili zadovoljivi in leta 1912 so lahko že izdali predpise za njegovo vporabo. Po teh predpisih so zgradili celo vrsto državnih cest v Michiganu, ki so se jako dobro obnesle. Velika prednost teh cest je ta, da ne povzročajo ne blata in ne prahu, vedno so čiste. Na njih vozijo avtomobili in konjska vozila, ne da bi se uresničile prvotne bojazni. Razun tega se zelo rentirajo, ker so vzdrževalni stroški jako nizki (letno 3 do 5 centov za en kvadratni meter).

Le temperaturne spremembe so betonu škodljive, ker nastanejo vsled njih razpoke v gornjih plasteh, ki se dajo pa izvršno zaliti z asfaltom.

Ceste so zgrajene v odsekih s približno dolžino 7.5 m; radi raztezanja se ne dotikajo ti odseki eden drugega. Debelina betonske gornje plasti znaša 10—12 cm in je odvisna od širine ceste. Betonska zmes sestoji iz 1 dela cementa, 1.5 delov peska in 3 delov šodra.

— Priprost zmesni račun. V vseh slučajih, kjer se hoče potom mešanja iz večodstotne in ničodstotne tekočine dobiti manjodstotno zmes ali iz dveh raznoodstotnih tekočin, tekočino z vmesnim odstotkom, se priporoča sledeč, jako enostavni računski način: Ako se hoče iz visokoodstotne tekočine dobiti z enostavn. razredčenjem manjodstotno zmes, napišemo odstotek (n. pr. 100 %), kakor je spodaj razvidno, na levo stran od zgoraj odstotek razredčilne tekočine (n. pr. 0 %) pa na levo od spodaj. Zaželeni odstotek v sredo (n. pr. 40 %). Potem odšteevamo, križema, manjše število od večjega ter napišemo ostanek zgoraj na desno ali spodaj na desno vedno v smeri odštevanja.

$$\begin{array}{r} 100 \leftarrow 40 \rightarrow 40 \\ 0 \leftarrow \quad \rightarrow 60 \end{array}$$

Števila na desni strani nam povedo, da moramo 40 delov 100 % tekočine zmešati s 60 deli 0 % tekočine. Račun je veljaven tudi v slučaju mešanja raznoodstotnih tekočin. Na levi strani spodaj je lahko drugo število, le manjše mora biti kot v sredi stoječe število.

— Kako razlikujemo bencin od bencola. Razlikovanje bencina od bencola se je do sedaj izvršilo z določevanjem specifične teže, ker je pa razlika gostote velikokrat majhna, je ta način precej nezanesljiv. Tudi drugi postopki niso dovolj enostavni in eksaktni. Dr. Karl Dietrich je odkril, da se smola od palm, ki jo imenujemo zmajevo kri, ne topi v bencinu, pač pa v bencolu s temperaturo barvo, v vinskem cvetu pa z drugo barvo. V to smolo namočen filtrirski papir, ki ga lahko sami napravimo, je jako pripraven reagenčno sredstvo, ki nam služi za jako točno kvalitativno in tudi za približno kvantitativno preizkušnjo goriva na bencin, bencol ali vinski cvet. Tak reagenčni papir se dobiva tudi v kemični tovarni »Helfenberg A. G.« — Pri težkočah, ki so jih imeli dosedaj pri določevanju in presojanju goriva, je ta iznajdba velik napredek, posebno pa veseli to znanstvenika, ker je to zopet en slučaj, kjer se takoj znanstvena metoda da vporabiti neposredno v praksi.

Svetovalec.

1. Vpr.: Za napravo provizorično sestavljenih aparatov v kemičnih laboratorijih je jako uporabna kovina aluminij. Z lahkoto se da vpopigniti, rezati, vrtati in zakovati, tako da je kemika lahko popolnoma neodvisen od mehanika, čigar delovanje se prične šele tedaj, ko je model v vseh posameznostih izgotovljen in preizkušan. Le varjenje aluminija dela velike težkoče in moje vprašanje se glasi: »Ali je znan kak, tako pripraven postopek za varjenje aluminija, kakor postopek varjenja Tinal kositrom pri drugih kovinah?«

Odg.: Kovinska spojitve potom lotanja ali varjenja je otežkočena vsled hitrega oksidiranja aluminija in je radi tega potrebno redukcijsko sredstvo. Po Schoopovih patentih se zviri aluminij v žilistem plamenu s pridatkom redukcijske paste iz 60 delov kalcijevega klorida, 12 delov natrijevega klorida in 4 delov kalijevega sulfata.

Učinek obstoji v tem, da se stali aluminij pod raztopljenim redukcijskim sredstvom, ki zabranjuje dostop zraka in vsled tega tudi oksidacija.

Še boljše rezultate dobimo ako pri-mešamo redukcijski masi še fluorovo spojine.

2. Vpr.: Na kak način obvarujemo pocinkane železne palice iz žice, ki se jih vtakne v zemljo, na naienostavnejši način pred rjo in kislinami?

Odg.: S prevlečenjem z rafiniranim katranom (ki ga, ako je potrebno, razredčimo z bencolom). Ta prevlaka se posuši v 1 do 2 dneh.

Trboveljski premog in drva dobavlja Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Vedno zadnje novosti SAMO Šelenburgova ulica 3 Gričar & Mejač.

Kino „Ljubljanski dvor“ Samo še danes! Arena življenja

velika ljubavna drama v 8. dejanjih iz življenja bikoborcev v Španiji

V glavni vlogi znani **Rudolfo Valentino.** Radl dolžine filma in krasnih slik se vrše

2 urne predstave dopoldne ob pol 11. uri, popoldne ob 3., 5., 7. in 9.

Kolkovanje v zadevah pri upravnem sodišču.

Za že takratne originalne ali poverljive prepise n. pr. plačati posebne takse za priložne, če dosega uporabljena taksa 2 in, drugače pa je treba dokolkovanja na 2 Din. Če se najde, da takšen originalni spis ni ali ni zadostno kolkovan, se uvede takšno-kazensko postopanje po predpisih. Če so originalni spisi vsled določil člena 5 in 6 zakona ali 34. pravilnika takse prosti, so oproščeni tudi priložne takse, vziče temu, da je vloga k taksi obvezana, prepisa takšnih spisov je treba kolkovati.

V sučaju, da je na priloži prepisano več spisov, se ravna višina takse za priložne po številu prepisanih spisov. Če je na primer na eni priloži pol prepisane ena potnica, 2 računa in 3 kupne pogodbe, se plača taksa 1 in 2 in 3 = 6 x 2 Din = 12 Din. Število in velikost pol pa ne prideta nikdar v poštev.

Nekolkovana ali nezadostno kolkovana priložna ima iste posledice kakor nekolkovanje vlog, spis se ne vzame uradno v razpravo.

C.

Izpričevala:

Za izpričevala in potrdila o osebnih lastnostih, razmerah, izvestnih delstvih itd., se plačuje taksa po 20 Din, razen če je, kakor n. pr. v slučajih A 6 in 7 določena posebna taksa. Kot takšna spričevala bi prišla n. pr. vpoštev potrdila, da je tožba od strani te in te osebe vložena, ali kakšno drugo potrdilo.

D.

Odlodbe:

Tarifna postavka 5 ima v mistih:

a) prave formalne (pisarne) odlodbe administrativnih oblastev s pravico strank do pritožbe na višje administrativno oblastvo; b) različna odobila, dopustila in potrdila in c) odlodbe in razsodbe v kazenskih delih po specialnih zakonih.

1. Opombe k a): Kakor že prele omenjeno, ni izključeno, da pride uradno sodišče v položaj, da od-

ločuje kot administrativno oblastvo, kakor n. pr. v zadevah strokovnih lapikov (glej A 6 in 7).

Sicer pa odkli in razsodbe upravnega sodišča v administrativnih sporih ne spadajo pod t. p. 5 iz razloga, ker upravno sodišče po členu 11 in 18 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih in člen 102 ustave ni morda kakšno upravno oblastvo višje stopnje v smislu t. p. 5 nego vrši funkcije pravega (administrativnega) sodišča.

k b): Pač pa bode upravno sodišče večkrat izdajalo kašna potrdila, odobila. Če položaj takšno potrdilo posebnih višji taksi je plačati to takso, najmanj pa takso po 20 Din, razen v sučaju, da je potrdilo zakonito pristoje. (glej sicer tozadevna izvajanja pod A in C).

Za rešitev, s katero se zahteva po odobilih, potrdilih odobila, plača se 20 Din.

2. Opomba:

Za odlodbe, ki jih izdajajo višja oblastva o pritožbah, za katere je taksa plačana, se ne pobira ob izdajanju nobene takse.

Čokolada „Talmone“ in „Type Talmone“.

V zadnjem času se je začel boj med obema proizvajaloma. Italijanski producenti čokolade „Talmone“ iz Turina sodno zasledujejo lastnike čokoladne tovarne „Sana“ v Hočah pri Mariboru, ker je tovarna „Sana“ spravila v promet čokolado z imenom „Type Talmone“. V kolikor je to opravičeno ali ne, bo razsodilo sodišče in nas interesira ne interesira toliko. Pač pa nas interesira v prvi vrsti kvaliteta čokolade in pa vprašanje narodnega gospodarstva v tem sporu. Glede kvalitete obeh čokolad moramo ugotoviti, da je bila v početku „Type Talmone“ slahša od prave „Talmone“ iz Turina. V zadnjih mesecih pa je spravila tovarna „Sana“ v Hočah v promet čokolado „Type Talmone“, ki ne le ne dosega, temveč izdatno prekaša italijansko „Talmone“. Kakao-moka tovarne „Sana“ je finejša, okusnejša in se v ustih silno prijetno topi ter ima prvovrsten okus, ki ga italijanska

„Talmone“ nima. Ponosni smo lahko na ta domači produkt, ki cele preproge sicer svetovno znani italijanski.

Nas kot državljane pa sanima tudi vprašanje, ki nastane iz spora in konkuren- ce obeh tovarn, tudi narodno-gospodarski moment.

Od produkcije italijanske „Talmone“ žive italijanski delavci, uradniki in kapitalisti; od produkcije slovenskega proizvoda tovarne „Sana“ v Hočah pa žive slovenski delavci, uradniki in recimo naši mali kapitalisti, ki se vsi še zelo bore za svoj obstanek, pa vendar so v stanu producirati nekaj boljšega kot močno fundirano italijansko podjetje. Če konsumiramo italijansko blago, pošljamo naše dinarje v Italijo ter s tem slabšamo našo valuto. Z našimi dinarji plačuje italijanska tovarna davek Italiji. Nasprotno je, če konsumiramo domači proizvod. Zasluge in davek ostane v naši državi, naša valuta se ne slabša, temveč jači. Samo na ta in na noben drug način se bomo otresli gospodarskega suženjstva, v katerem se žalibog še nahajamo in to mnogo po lastni neumnosti, ker v mnogih slučajih malikujemo tujem proizvodno samo radi kakega eksotičnega imena, za katerim se pa lahko skriva tudi slabše blago od domačega.

Odvetnik
Dr. Drago Marušić
naznanja, da je otvoril
v Ljubljani,
Beethovnova ulica 10
(v hiši Trgovske in obrtne zbornice)
odvetniško pisarno
in jo pridružil pisarni
odvetnika
dr. Alojzija Vrtačnika.

Ne čakaj spomlad!

Naroči takoj: seme, sadno drevje, dalije, vrtnice, gladiole i. t. d.

Velevrtnarsko podjetje
„VRT“ DŽAMONJA
IN DRUGOVI, Maribor

Zahtevaj cenikel

Hišne potrebščine

emajlirane težko posodo znamke „Goliath“ in lažje vrste, črkovalce, proizvode, pločevinasto in lito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo se kupi najceneje in najbolje pri tvrdki

A. Vicel,
Maribor, Glavni trg št. 5

Po tovarniških cenah vsa ostala zaloga damskih klobukov

M. Horvat,
Stari trg št. 21.

Poljedelski stroji
Mlini
Žage
Gatri
Lokomobile
na bencin
sesalni plin
in paro
Motorji
Opekarne

Lastna livarna
železa in kovin

Krožne peči
Stroji za
cementne
izdelke
Vsakovrstne
sušilnice
Transmisije
Mlinsko
kamenje
umetno in
naravno

K. & R. Ježek, Maribor.
Centrala: Blansko (Č. S. R.).
Zahtevajte prospekte in ponudbe!

Jadranska banka, a. d. Beograd

Delniška glavica: Din 60,000.000— Rezerva Din 32,515.000—

Podružnice:

Bled
Cavtat
Celje
Dubrovnik
Ercegovci
Jelsa

Jesenice
Korčula
Kotor
Kranj
Ljubljana
Maribor

Metković
Prevalje
Sarajevo
Split
Sibenik
Zagreb

Amerikanski oddelci.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Corlandt Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Otvoritev koncesioniranih učnih tečajev.

Sprejemam dame in gospodične v praktičen pouk, v svrhu priučitja si za lastno rabo samostojno izvrševati vsakovrstne modne klobuke.

Nadaljna pojasnila od 10. do 1. popoldne.

Modni salón za damske klobuke

Alojzija Vivod roj. Mozetič

LJUBLJANA, Pred škofijo 21, II. nadst.

I Oglasi v „NARODNEM DNEVNIKU“ imajo največji uspeh!

Ceneno teško posteljno perje!

Kilogram sivga na pol (učfano perje) Din 60—, polbelo Din 75—, belo 85—, boljše Din 95—, fino na pol puh 145—, fino Din 175—, najfinejši Din 220—, bel puh Din 370—, snežno bel puh Din 445—, franko in carine prosto proti povzetju. Neugajajoče se lahko vrne. Vzorec zastoj. Mnogo priznanj in naknadnih naročil.

Razpoložljivost posteljine perja

SACHSEL & Co, Wien XIV., Gelbelgasse 9/6.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davščino vred.

Gmotno slabjšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Rivsi drž. namestnik

z veljavno prakso pisarniškega rutarskega obrata, star 38 let, išče primerne službe pri kakem prem.-govorniku ali tovarni, eventualno službo občinskega tajnika.

Važno

za ženske in neveste! Izdeluje se vsakovrstna salonka gar deroba za dame in gospode najmodernejše vsakovrstne toalete po meri. Cene znatno nižje. — Strankam, ki preneso blago same, lista potrežba. — Brata Brunske, Ljubljana, Zidovska ul. 5

Veleposvestvo 76 oralo vino-grada, travnikov, sadonosnika, nlijv in grada, krasna poslopja in 90 glav živine pri Mariboru 6 milijonov K

Vila krasna, takoj prosto stanovanje.

Posvestva od 5 do 800 oralo.

Trgovska hiša z robo 700.000 K

Gostilna, pekarija, žaga, mlin proda Zagor-ski, Maribor, Barvanska ul. 8.

Harmoniko

štirivrstno trvdke Lubas proda

G. Stefan, Pot v Rožno dolino 34

Vdovec

star 48 let se želi seznaniti v svrhu ženitve s gospodično ali vdovo od 30 let dalje. Ponudbe pod „Vdovec“ na upravo lista

Prodajalec

oblednem aranžer ali aranžerka se z dobrimi pogoji takoj sprejme. Ponudbe z nastančnim popisom dosedanjega službovanja, višino zahtevane plače kakor tudi kodaj nastop službe na poštni predal 44 Celje.

Brivskega pomočnika

boljšo stalno moč išče Koko-maj, Celje.

Ženitev!

Vdovec, star 40 let, trgovsko nabružen 200.000 K. premoženja se želi poročiti s gospodično ali vdovo v starosti od 30 do 40 let, ki bi imela hišo malo trgovino ali gostilno, ali hišo v najem. Ponudbe pod „Ženitev“, na upravo lista.

Potnike

in lokalne korespondente v vseh krajih išče za posebno časopisno novost pod „Samo provizija št. 81“. Oglasi na-vod Voršič, Maribor.

Zakonski par

brez otrok išče stanovanje ali 2 mehlirani sobi za takoj ali pozneje. Cenj. ponudbe pod „Nagrada“ na upravo lista

Državni uradnik

star 29 let, čedne zunanjosti in trdnega značaja, ki izstopi v kr. k. m. iz drž. službe, se želi priženiti najprije na deželo h kakšni trgovini ali večjemu posestvu. Vdovec z enim ali dvema otrokoma niso izključene. Le resne ponudbe do 10. janu- arja pod „Blago srce“ na upr- avo lista.

Letno stanovanje

na samotnem griču blizu Do-brnkega kopališča se odda gospodu (pensionistu) v najem. Naslov v upravi lista.

Velevrtnika

v Ljubljani išče upokolenega železniškega uradnika za rekla-macijski in tarfni oddelci. Po-nudbe na upravo lista pod „Zanesljiv“

Krompirja

več vagonov kupimo takoj, ter prosimo ponudbe s navedbo vr-ste in sadnje cene na „Staniva“, Celje.

Kupim

za večjo trvdko bukovega, smre-kovega in borovega lesa, lup-ljenega 0-10 do 0-25 srednjega premera, ali odrezane dolžir-ne 1-20 do 8 m za rudnik. Po-nudbe na poštni predal 66, glavna pošta, Maribor.

Proda se

po zelo nizki ceni 1 vrtni stroj na pogon, vrta velikost luknji do 50 mm, še malo rahljen, sposoben za vsako večjo ključavničarsko delavnico, 1 stružnica za železo, dolžina 2 m, uporabljiva za vsakega mehanika ali ključavničarsko delavnico. Ogled in cena pri g. Frano Smaideku, ključavnič-arstvo, Jesenice

Kdor hoče

biti preskrbljen s prvovrstnim dalmatinskim vinom na malo in veliko, naj se obrne na Gracin Marin, Loke 54, Trbov-lje I. Istotako nudim 200 hl dalmatinskega „Opelo“.

Mleko

vsak dan sveže po Din 3-65 l in polnomastni Trapist sir, Gro-ver in delavski se dobi po naj-nižji ceni v mlekarni Ivan Kos, Bohoričev ul. 28.

Kožuh,

dobro ohranjen, se proda po jako ugodni ceni. Naslov v upr. lista.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA:

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

Podružnice:

Brežice Črnomelj Kranj Metković Ptuj Split
Celje Gorica Maribor Novi Sad Sarajevo Trst

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Delniška glavica:
Din 50,000.000—

Rezervni zakladi:
Din 10,000.000—

Brzojavni naslov:
Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413,
502, 503 in 504.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavl: Trgovska.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

Telefoni: 139, 146, 458.